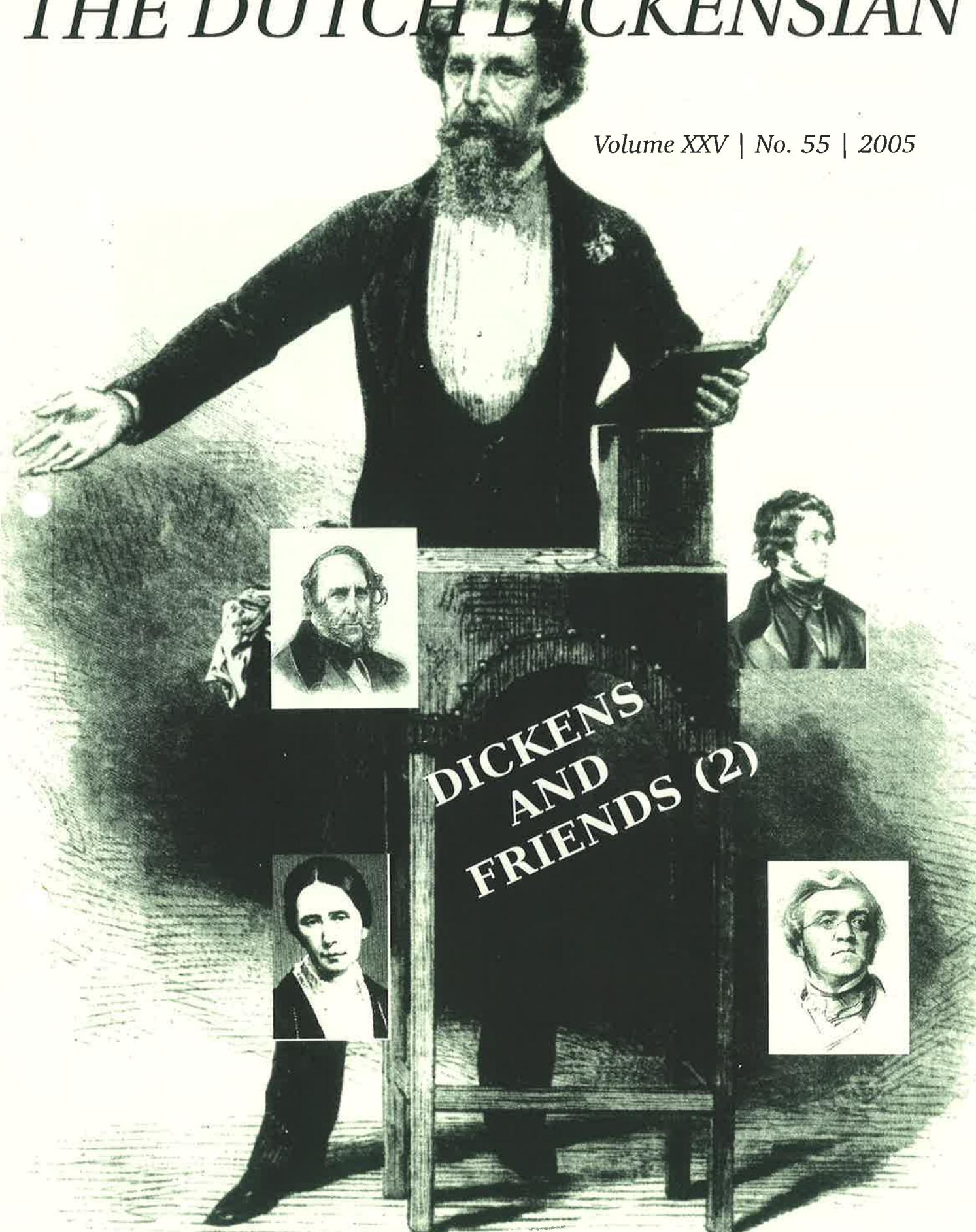

THE DUTCH DICKENSIAN

Volume XXV | No. 55 | 2005

The Dutch Dickensian is een uitgave van de Haarlem Branch van de Dickens Fellowship

COLOFON

THE DUTCH DICKENSIAN, VOLUME XXV, WINTER 2005, NO. 55

Redactie: Guus de Landtsheer.

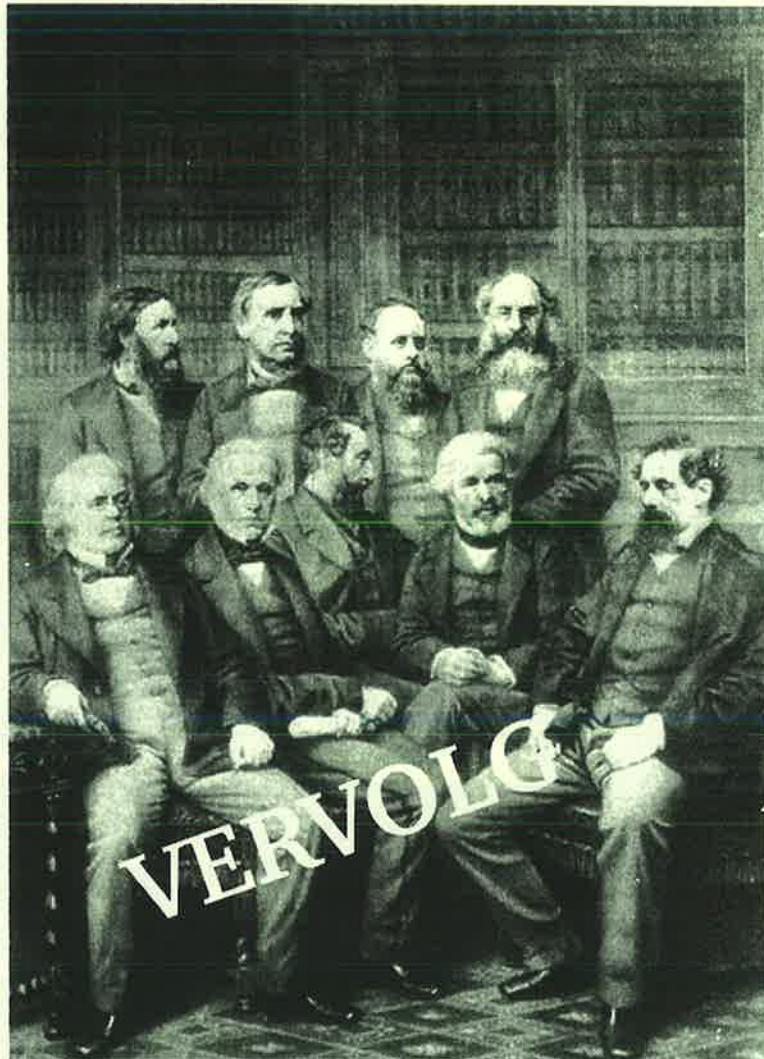
Redactie-adres:
Luchtenburg 49,
3328 AM Dordrecht

Bestuur Haarlem Branch:
P.M. Ferdinandusse, voorzitter
P. de Groot, secretaris
M. David, penningmeester

Secretariaat Haarlem Branch:
Kanaaldijk 81
1454 AC Watergang

Website:
home.planet.nl/~aadel/Dickens/htm

The Dutch Dickensian is alleen
verkrijgbaar voor leden van de Haarlem
Branch van de Dickens Fellowship.

INHOUDSOPGAVE

3 VAN DE REDACTIE

4 BESTE DICKENSIANS

Paul Ferdinandusse

5 ANNUAL CONFERENCE 2006 AMSTERDAM INVITATION AND PROGRAMME

THEMA

7 ANGELA BURDETT COUTTS

Kathleen van Overzee

9 WILLIAM HARRISON AINSWORTH

Guus de Landtsheer

12 WILLIAM MAKEPEACE THACKERAY

Liesbeth van Aalst

14 GEORGE CRUIKSHANK

Guus de Landtsheer

16 THE LOVING BALLAD OF LORD BATEMAN

Charles Dickens and William Makepeace Thackeray

23 DICKENS AND CANTERBURY

Frank Fricker

27 BOOK OF STUDY 2006

28 BRANCH STATISTICS 2004 - 2005

29 THICK BOOK CONTEST 2005

30 DIVERSE BERICHTEN

30- Bleak House BBC serie

31- Wie bezoeken onze website?

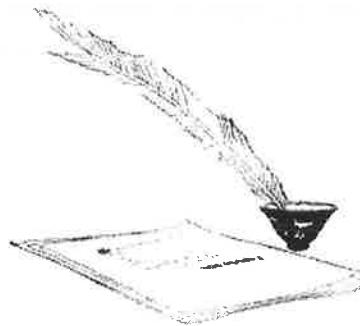
32- The Dutch Dickensian op CD-rom

33- Advertentie: Annual Conference 2006

VAN DE REDACTIE

Hier in Dordrecht woonde vroeger een slager die reclame maakte met de slagzin: 'De slager waar de snijmachines niet stil staan'. Zijn waar was dus altijd 'vers van het mes'. De redactie moet daar de afgelopen tijd aan denken als zij weer een avond had doorgebracht achter de computer. Sinds de Annual Conference zijn slagschaduwen vooruitwerpt, groeit het aantal computer-uren gestaag. Zeker nu de redactie en het webbeheer in één hand zijn gekomen. Zonder ook maar bij benadering in de buurt van Dickens te komen begrijpen wij steeds beter wat voor een werkuren deze man moet hebben gemaakt. Romans schrijven, een tijdschrift redigeren, lezingen voorbereiden en nadien ook nog houden, bezig zijn gevallen vrouwen weer te helpen met opstaan, reizen naar het continent en terug, daarna nog tweemaal door Amerika, tien kinderen verwekken, ruzie maken met je vrouw en er een vriendin op na houden om nog maar niet te spreken van de vele avonden die hij doorbracht met zijn vrienden. Vooral dat laatste weet ik uit ervaring is een serieuze aanslag op je gezondheid. Voor ons op de redactie biedt na een aantal uren hard werken nog de troostrijke gedachte uitkomst dat we daarna nog enige ogenblikken in Dickens kunnen gaan lezen, maar wat zou Dickens in zijn spaarzame vrije tijd hebben gedaan? Toch geen Dickens lezen neem ik aan. We weten dat hij veel van wandelen hield en dat vaak 's nachts deed. Daar is het in het Dordtse nog niet van gekomen. Ik bedoel, niet het wandelen, maar 's nachts. Je vrije tijd aan Dickens besteden is zeker nu de donkere dagen voor Kerst er weer aan komen geen slechte bezigheid. We kunnen er ook volop gebruik van maken, want er is weer veel te kiezen. Er zal vast wel weer één of ander versie van de Christmas Carol te zien zijn. Deventer en Bronkhorst zijn geschikt als we de benen willen strekken. Op de studeerkamer kunnen we het book of study voor 2006 *Little Dorrit* al vast weer eens ter hand nemen en de weken voor onze kerstbijeenkomst in Trou Moet Blijcken kunnen we tweemaal in de week (op donderdag en vrijdag) met een herhaling op zondag genieten van de 'versoapte' versie van *Bleak House* op de BBC. Als dan eindelijk de Kerst aanbreekt wil U natuurlijk ook iets van Dickens krijgen en / of geven. De redactie heeft ook daar over nagedacht. Wat dacht u ervan om verrast te worden met een digitale jaargang van The Dutch Dickensian? Het kan niet op zult u zeggen en inderdaad dat kan het niet. Bij zo'n mooi cadeau (wij blijven hardnekkig volhouden aan de oude spelling van dit woord) past ook de gedachte iets te doen voor "Our poor relatives". Besluit u zelf of nadat u één van uw geliefden een nadrukkelijke

hint heeft gegeven tot aanschaf van The Dutch Dickensian 2005 CD-rom over te gaan dan wordt één Euro van het bedrag besteed aan het Ebenaëzer Scrooge Fonds zodat u er het prettige gevoel iets voor uw naasten te hebben gedaan gratis bij krijgt. Tot slot nog een kleine vooruitblik van The Dutch Dickensian nummer 56. De redactie heeft inmiddels enige toezeggingen gekregen die het rechtvaardigen het nummer met het thema: Dickens en gene zijde uit te geven. Mocht u zich daar de komende tijd in willen verdiepen dan hoort de redactie dit graag van u via het bekende redactie-e-mail adres.

+ + + +

BESTE DICKENSANS,

door Paul Ferdinandusse

Dit nummer ontvangt u in december 2005, op het moment dat onze Branch formeel 49 jaar bestaat, met andere woorden: aan de vooravond van het 50ste jaar, en aan de vooravond van het jaar waarin wij de 100ste International Annual Conference organiseren. Ik houd van vooravonden, zoals u merkt.

Anderzijds ben ik ook geïnteresseerd in het einde van evenementen, een brede belangstelling dus. We beleven nu bijvoorbeeld het einde van het Don Quijote jaar, gewijd aan het boek dat uitkwam in 1605, dus 400 jaar geleden, en aangekondigd als volgt:

"En 2005 se conmemora el 400 aniversario de la publicación de El Ingenioso Hidalgo Don Quijote de la Mancha, de Miguel de Cervantes, considerada la mejor novela del mundo."

Ik hoef dit niet te vertalen, hier is geen woord Spaans bij. Pikant is natuurlijk de stelling dat het hier gaat om de beste roman van de wereld. Hoe staan Dickensians daar tegenover?

In sommige kringen is men wel van mening dat elke grote roman op een of andere manier schatplichtig is aan *Don Quijote*. Ik las een artikel (van Mercè Potau, gevonden op internet <http://www.geocities.com/arollovet/eng.htm>) waarin wordt betoogd dat dat wel heel sterk het geval is met de *Pickwick Papers*. Het duo *Pickwick-Weller* en het duo *Don Quijote-Sanzo Panza* hebben veel overeenkomsten (soms via het tegendeel), en dat geldt ook voor hun belevenissen, voor andere personen (Mrs. Bardell en Dulcinea) en voor de opbouw van de roman. Sanzo Panza gebruikt vaak spreekwoorden, en Sam Weller zijn beroemde "wellerisms", maar er wordt ook een "prewellerism" gevonden in *Don Quixote*, als Panza zegt: "So, for heaven's sake, let me have the estate, and then we 'l see, as one blind man said to the other". Het overeenkomstige "wellerism" is: "*I see,' said the blind man.*"

Oudere recensenten zouden de overeenkomst tussen deze boeken beter gezien hebben: "Forster (1870) valued *Mr Pickwick* and *Sam Weller* as "the *Don Quixote* and *Sancho Panza* of *Londoners*". Edgar Johnson wrote (1952): "Like Cervantes' hero, *Mr Pickwick*, at first a slapstick puppet, grew into a 'Knight of the Joyful Countenance' as rotund as Cervantes' 'Knight of the Rueful Countenance' is lean,...and as fated for triumph as his predecessor was for failure". Finally, the latest of Dickens' biographers, Ackroyd, writes his *Dickens* (1990), as if Cervantes, and his *Don Quixote* had never existed. In his big book (1200 pp., 200 of them devoted to *Pickwick*) he mendaciously affirms that "nothing is known about the genesis of Dickens' *Pickwick*".

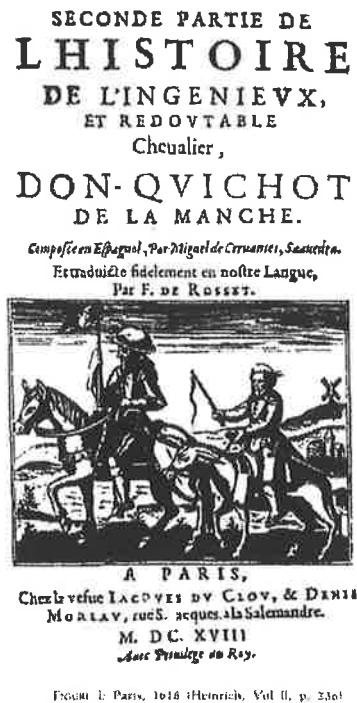
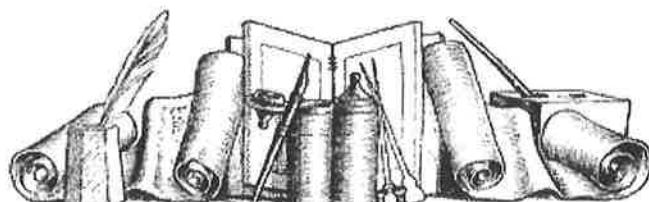

FIGURE 1: Paris, 1618 (Heinrich, Vol II, p. 236)

We kunnen concluderen dat de jonge Dickens zo verstandig was om zich niet door de eerste de beste bron te laten inspireren, maar meteen door la mejor novela del mundo.

Ik hoop hiermee in onze kring de inspiratie te hebben opgewekt voor het houden van een lezing ("Cervantes en Dickens"). Ik wens u een goed 2006 en ons allen een goed jaar voor onze Branch.

+++

The men shouted; the ladies wept into their pocket-handkerchiefs till they were moist, and waived them till they were dry; the excitement was tremendous.
(Nicolas Nickleby)

Haarlem, November 5, 2005

Dear Dickensians,

You are cordially invited to participate in the 100th International Annual Dickens Conference, to be held in Amsterdam, The Netherlands, from 27th to 31st of July 2006. We, members of the Haarlem Branch, feel honored to host this Conference, especially because our Branch will celebrate its 50th anniversary in 2006.

We are happy to offer you interesting lectures by people who are well-known in the Dickens community, and come from the UK, Japan and the Netherlands.

Not to put too fine a point upon it, Dickens never visited our country. We don't know why he didn't. So, instead of taking you to old and venerable places of Dickensian interest, which we don't have, we will make sure that you see some nice things which we do have. Amsterdam is a very beautiful city but not very suitable for visiting in large groups, so we will split into small groups, and help you find your way around.

We want you to have a good time and be able to organize your stay in accordance with your preferences as much as possible. We have reserved rooms for you in a 3-star tourist hotel (Hotel Casa 400). The meetings will be held in this hotel as well, and there will be ample opportunity to meet other Dickensians. You can decide to come earlier or stay longer (for the reduced hotel rate); you can have lunches and dinners in the hotel, however we think that it is more fun to eat in the city, and we will organise small groups for that purpose which you can join. You can have a single room, or share a double room (twin beds) which is less expensive.

Have a look at the Programme and at the Booking Form. You can indicate your choices on the booking form. Delegates will receive ample information on how to reach the hotel. If you have questions, we will gladly try to help you.

Dickens never visited Amsterdam but you can! We hope to see you in July!

Members of the Haarlem Branch

INTERNATIONAL ANNUAL DICKENS CONFERENCE 2006 AMSTERDAM

PRELIMINARY PROGRAMME

Thursday 27th July

02.00 - 06.00 pm	Registration
03.30 - 05.30 pm	Tea and biscuits
06.00 - 07.30 pm	Reception
	Dinner in hotel (if booked), or in the city.

Friday 28th July

09.15 am	Official opening (by the Mayor of Amsterdam)
09.30 am	Lecture by Dr. P. Schlicke
	coffee break
10.50 am	Lecture by Prof. T. Sasaki.

11.40 am	Lecture by Prof. M. Slater.
01.00 pm	Lunch in hotel (if booked), or in the city.
01.00 and 02.00 pm	Excursions (in small groups; to visit different sites)
06.00 pm	Dinner in hotel (if booked), or in the city.

08.00 - 10.00 pm Excursion by boat on the canals.

Saturday 29th July

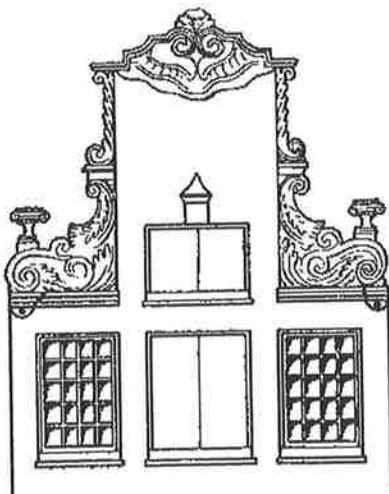
09.00 am	The Dickens Fellowship Annual General Meeting
11.00 am - 04.30 pm	Excursion to Enkhuizen to visit Zuiderzee museum (lunch included) Lunch in hotel (if booked), for those who do not join the excursion
06.00 pm	Transfer to Banquet
06.30 pm	Banquet

Sunday 30th July

09.15 am	Lecture by Drs. J. van Kessel
10.00 am	Lecture by Prof. J. Lokin
	Coffeebreak
11.15 am	Lecture by Dr. T. Williams
00.00 pm	Lecture by Prof. M. Andrews.
	Lunch in hotel (if booked), or in the city.
03.30 pm	Choral Evensong
06.30 pm	Dinner in hotel (if booked) or in the city.
08.15pm	Celebration Haarlem Branch 50 Years.

Monday 31st July

Departure after Breakfast

ANGELA BURDETT COUTTS

door Kathleen van Overzee

So, who was Angela Burdett Coutts exactly and - more importantly - what was her relationship with Charles Dickens? I first heard of Angela Burdett Coutts only a few years ago when her name was mentioned in connection with a portrait that hangs in the Royal Marsden Hospital in London. Apparently, she was some kind of benefactress, a member of that tiny but determined contingent of Victorian women collectively known as 'lady philanthropists'. But, I'm getting ahead of myself.

Let's start at the beginning. Angela Burdett Coutts - originally Angela Burdett - was the fifth child of Francis Burdett, a radical Member of Parliament and a champion of reform, and Sophia Coutts, daughter of Thomas Coutts, founder of the famous Coutts Bank, which had even saved royalty from financial embarrassment on occasion. Angela appears to have been a bit of an afterthought, arriving no fewer than nine years after the Burdett's fourth child. Thomas Coutts, her grandfather, had married twice, the second time to his mistress and companion Harriet Mellon, who earned her living on the stage. When Coutts died, Harriet inherited a half share in the bank and an income of 50,000 pounds a year - which is still a pretty good income even by today's standards. Harriet was generous to the Burdett's and her other stepchildren. She sought an heir to the Coutts fortune among the male members of the family and found one in Dudley Coutts Stuart. However, when Dudley committed the unforgivable offence of marrying a foreigner - and not just any foreigner but a Frenchwoman and a Bonaparte - he fell out of favour with his step-grandmother. Harriet then changed her will, making Angela the main beneficiary under two conditions: she had to take the name of Coutts and she must not marry a foreigner. Exactly why Harriet singled out Angela is a matter of speculation. Though their tastes were different, they both had a determined but sympathetic nature. Perhaps Harriet recognised a kindred spirit, believing Angela would use the

fortune wisely. Whatever the reason, few could deny, with hindsight, that she had made an excellent choice. Angela inherited the fortune in 1837, at the tender age of 23. Her first action was to move out of the family home and take up residence in her 'own' home at 1 Stratton Street, near Piccadilly. This was a most unorthodox step, presaging a single-mindedness that would assert itself at several times in her life. She took along her governess, Hannah Meredith, who had joined her eight years previously and would remain her lifelong companion. Hannah Meredith - later Hannah Brown - had a strong influence on Angela's sense of moral and religious duty. Though Angela was a firm supporter of the Church of England, she was drawn to Evangelicalism, possibly through Hannah Brown. Evangelicalism stressed personal responsibility and urged the rich members of society to use their wealth wisely. So, there she was, the greatest heiress in country,

ready and willing to 'make a difference' - but how? Enter Charles Dickens! They met some time in 1838 at a dinner hosted by Edward Marjoribanks, a senior partner at Coutts Bank. She was 24 at the time. He was on the threshold of literary fame, having just published the *Pickwick Papers* and *David Copperfield*. Unlike Dickens, Angela had never experienced poverty and privation first hand, but she was astute enough to realise that her donations to charity - no matter how large - would not fundamentally change the appalling conditions in which the majority of the working population lived. He began by helping her to sift through the sackfuls of begging letters that arrived on her doorstep and by isolating the bona-fide cases of hardship. Around this time Dickens spent many an evening wandering around the East End, not just in

Angela Burdett Coutts, philanthropist.
Mezzotint after a portrait by J.R. Swinton,
1865.s

search of material for his novels. It was there that his attention was drawn to the armies of women, young and old, who had resorted to prostitution in order to survive. Angela, herself had also become aware of the extent of the problem through her own observations in her own neighbourhood of Piccadilly. It was time for her to turn her hand - and her fortune - to something a bit more ambitious: a refuge for fallen women who were still young enough to see the error of their ways

and start afresh. Dickens threw himself into the project heart and soul. He advised her on the right location and when a property eventually turned up, a house with a garden in Shepherd's Bush, he supervised the alterations, organised the furniture, worked out a routine and even organised a singing master. They called the house Urania Cottage. The women were passed on after serving their time in a local prison. The regime was far ahead of its time in that it was run on a marks system. The emphasis was on reward and not punishment, though truly incorrigible cases were - sadly but inevitably - sent back to where they came from. Eventually, of the 57 women who entered Urania Cottage 33 were trained in domestic skills and left the country (passage paid) to start a new life in the colonies, where several married and had children. One or two even returned later to thank their benefactress (by this time Dickens was dead). Though she employed a matron and staff to run the programme, she took an active interest in the developments, even to the point of arguing with Dickens about the colours of the uniforms. Urania opened Angela's eyes to the depth of the hardship and the conditions which had shaped these women's lives. The next project was to try to change the conditions that caused such hardship and desperation in the first place. She decided to build homes for workers amid the slums of Bethnal Green. Again Dickens came to her aid by taking her to see model buildings and helping her to establish contacts with the right kind of people, such as public health experts and architects. She wanted to build single dwellings but, on Dickens' recommendation, she decided to build flats to save precious countryside and to make it easier to provide communal utilities like gas and water. Again, it was a model project with all sorts of innovations, which some called luxuries, including a large centrifuge for drying clothes on the top floor. By 1843 Dickens was helping Angela Burdett Coutts to use her fortune in more targeted ways. More projects followed, some more successful than others, but they all had the same aim: to change circumstances or provide the tools that would enable people to earn their own living and - equally important - gain self-respect. The association with Dickens continued. He advised her on good causes and more or less acted as an unofficial secretary. However, by 1853, the practical and business aspects of moral and Christian duty were taking their toll and Dickens advised her to engage the assistance of his sub-editor, W.H. Wills. Perhaps it was just as well because, by now, Angela was casting her eye farther afield, founding bishoprics in Africa and Australia. Dickens, who was all too aware of the needs at home disapproved of these exotic forays. Meantime, he had found a new passion - acting - in the company of Wilkie Collins. Angela, for her

part, disapproved of Dickens' fascination for the stage (even though her own benefactress, Harriot Mellon, had been a showgirl). As it happens, it was the stage that would be indirectly responsible for ending their friendship, for that was how Dickens met Ellen Ternan. Angela did everything in her power to engineer a reconciliation between Dickens and his wife, but to no avail. Eventually, she wrote that she could not longer receive him and more or less severed contact. Why? Probably because at heart she was a Victorian. She had such a deep-rooted belief in moral rectitude that there was no margin for error. Years before, her father's former mistress had appealed to her for help via intermediaries. It fell on deaf ears. Angela was adamant in her refusals because otherwise she would have had to admit that her late father was capable of playing away from home. This Victorian mindset manifested itself in other ways as well. It seems to me that, without wishing to denigrate such good works and commitment, Angela's mission was to improve the plight of the deserving poor; she did not feel called to improve their station. She was no reformer. During her lifetime Angela Burdett Coutts was a much-loved national figure. She made such a difference to people's lives that Queen Victoria took the unprecedented step of elevating her to the peerage. But even that did not earn her a place in history. Unlike, for example, Elizabeth Fry, Florence Nightingale, and later Emmeline Pankhurst and Nancy Astor, she does not rank among that small army of women who actually fought against the system and changed it. Perhaps that's why, sadly, most of us would walk past that portrait in the Royal Marsden without giving it a second look.

+++

WILLIAM HARRISON AINSWORTH

Dickens' "Gothic tutor"

Guus de Landtsheer

Wat mij opviel bij het onderzoekje waar deze tekst het resultaat van is was het grote aantal raakvlakken dat er in de literatuur-kritiek te vinden is tussen Ainsworth en Dickens. Na wat gesnuffel in de bibliotheek en wat "gegoogle" op het internet had ik een blocnote vol vol steekwoorden om de beide schrijvers onder te vangen.

Mijn keuze voor de Gothic fiction connectie tussen beide schrijvers heb ik laten bepalen door het idee dat Gothic door mij toch vooral wordt gezien als een nogal bizarre subcultuur waarvan de meeste aanhangers stevig worstelen met hun puberteit. Kortom de kleine minderheid van, volledig in het zwart geklede, met symbolen van dood en verderf omhangen en altijd somber kijkende middelbare scholieren. Onaantastbaar voor de spot van de grote meerderheid van onze school populatie, bewegen zij zich in kleine groepjes als zwarte gaten door het universum genietend van het besef dat de rest van de mensheid hen niet alleen niet begrijpt, maar ook een beetjes bang van ze is. Bepaald niet de eerste groep waar je aan denkt als je het over Dickensians hebt.

William Harrison Ainsworth 4 februari 1805 - 3 januari 1882, hoort bij de vrienden die het eerste deel van Dickens' leven een grote rol hebben gespeeld. Geboren als de zoon van een succesvol advocaat leek een carrière in de rechtspraak voor William de meest voor de hand liggende. Zijn vader begon daartoe al op jeugdige leeftijd van zijn zoon verhalen te vertellen over het lot dat misdaigers te wachten stond als zij door toedoen van het recht op de voor hen bestemde plaats zoals: gevangenis, werkkamp, deportatie of executie, waren aangekomen.

Bij de dood van zijn vader in 1824 verhuist de familie van Manchester naar naar Londen en kan William uiteindelijk aan het werk als jurist. Toch hadden de verhalen van zijn vader slechts in beperkte mate het gewenste doel op geleverd. Als jurist ging zijn grote liefde toch vooral uit naar het schrijven van die verhalen die zijn vader hem

Uit Rookwood: The Chairing of Dick Turpin. The highwayman is initiated as a member of the gypsy band. The composition here mimics the chairing of a candidate for Parliament.
Bron: <http://www.litgothic.com/Authors/ainsworth.html>

vroeger had verteld. Toen zijn tweede roman *Rookwood* (1834) een hit bleek te zijn was de keuze snel gemaakt en wijdt hij zich voortaan uitsluitend aan het schrijverschap. Zijn ster rijst vanaf dat moment zeer snel. Tijdschriften vragen hem om artikelen en de salons gaan voor hem open. Williams naam is op de lippen van ieder die in Engeland iets te betekenen had. Bekend staan als vriend van Ainsworth betekende in die periode dat er deuren voor je open gingen die voor anderen gesloten bleven.

Dickens die in 1834 nog aan het begin van zijn literaire carrière stond en bezig was naam te verwerven met zijn *Sketches by Boz* en daarvoor nog anoniem *A dinner at populair wolk* had geschreven kon de toevoeging "vriend van" maar al te goed gebruiken. Via de uitnodigingen bij Ainsworth thuis werd Dickens voorgesteld aan mensen die voor zijn verdere succes van groot belang geweest zijn, zoals: Forster, Thackeray, Carlyle en Cruikshank.

Het succes van Ainsworth mocht in die jaren dan wel groot zijn, na verloop van tijd bleek dat succes toch vooral een dimensionaal te zijn. We zien hem nadat hij zijn naam heeft gevestigd voortdurend op zoek naar nieuwe successen waarbij hij niet zijn eigen creativiteit als schrijver verder ontwikkelt, maar put uit het herhalen van die eerste

successen. Hierbij werd vooral scherp op het financiële gewin gelet. Na een kort uitstapje als redacteur van een tijdschrift zoals meerdere schrijvers waaronder Dickens deden besluit hij zich in 1837 volledig te werpen op het schrijven van geromantiseerde biografieën van misdadigers. Om het onderste uit de financiële kan te halen werden deze verhalen vervolgens ook als toneelstukken opgevoerd, waarbij het publiek tijdens de pauze in de foyer zakken met inbrekers gereedschap kon aanschaffen. Wat dat betreft was merchandising dus ook in de negentiende eeuw al geen onbekend verschijnsel om geld uit de muze te slaan.

Voor Dickens begon er echter een probleem te ontstaan. Lang niet iedereen was gecharmeerd van die voortdurende aandacht voor misdaad en misdadigers. In de pers verschenen er kritische stukken over de wat toen Newgate novels werd genoemd. Wat voor invloed zou dit toch met bewondering schrijven over geboefte niet op het publieke kunnen hebben. Om nog maar niet te spreken over de plattelands theaterproducties die vooral veel bezoekers trokken uit de arbeiders wijken van Londen. Een lord¹ werd vermoord door zijn knecht en een schandaal was geboren toen deze zich verweerde door te zeggen dat hij op het idee was gekomen door het lezen van een populaire Newgate roman: *Jack Sheppard*.

Hierdoor begon de populariteit van Ainsworth aanzienlijk af te nemen en het werd tijd om zich van deze beschermers los te maken wilde men niet bij zijn neergang betrokken worden. Toen in 1841 de derde druk van *Oliver Twist* verscheen verklaarde Dickens in het voorwoord met nadruk dat hij bepaald niet gecharmeerd was van criminale romantiek, maar dat zijn sociale realisme juist aandacht vroeg voor het oplossen en bestrijden van de misstanden die tot misdaad leiden. Dickens was hier juist op tijd mee, maar voor Ainsworth was het al te laat. Hij eindigde als een literaire outcast.

Op het internet is er een website waar we een deel van de agenda van Dickens kunnen lezen. Deze site² is nog onvolledig, maar de jaren die voor ons in dit artikel van belang zijn staan er op. De eerste keer dat Ainsworth wordt vermeld is in het najaar van 1834 en de relatie groeit in 1835 uit tot een van vrienden. In die tijd is het Ainsworth die Dickens uitnodigt en bij anderen introduceert, bijvoorbeeld in december 1836 brengt hij hem in contact met John Forster. Begin 1838 maken de twee schrijvers plannen om samen een boek te schrijven waar ze zelfs al een titel voor hebben: *The Lions of London*. Door drukke werkzaamheden van Dickens die dan begint aan *Nicholas Nickleby* word het project afgelast. Uit de agenda valt op te maken dat het hoogtepunt van de vriendschap ligt in de periode midden 1838 tot begin 1841. In het begin van die periode vormen Ainsworth, Dickens

en Forster zelfs een club waarvan zij de enige leden zijn: The Trio Club. De eerste scheuren ontstaan als Dickens, nadat Ainsworth hem is opgevolgd als redacteur van *Bentley's Miscellany*, zich op 26 maart 1839 in een stevige brief aan Ainsworth beklaagd over de behandeling van Forster door Bentley's. Daarna komt Ainsworth alleen nog in de agenda als hij uitgenodigd wordt voor een min of meer traditioneel of formeel diner, maar in 1842 is de vriendschap over met een laatste vermelding van een diner op zaterdag zestien juli.

Wat wordt er bedoeld met **ghotic** in de subtitel. Daar ontstaat meteen al het nodige misverstand. Van de hieronder gegeven betekenissen kunnen we de eerste, tweede en vierde betekenis gevoeglijk weg laten. Kennis van de geschiedenis van de architectuur en schilderkunst helpt ons hier niets verder.

1.

a. Of or relating to the Goths or their language.

b. Germanic; Teutonic.

2. Of or relating to the Middle Ages; medieval.

3.

a. Of or relating to an architectural style prevalent in western Europe from the 12th through the 15th century and characterized by pointed arches, rib vaulting, and a developing emphasis on verticality and the impression of height.

b. Of or relating to an architectural style derived from medieval Gothic.

4. Of or relating to painting, sculpture, or other art forms prevalent in northern Europe from the 12th through the 15th century.

5. often gothic Of or relating to a style of fiction that emphasizes the grotesque, mysterious, and desolate.

6. gothic Barbarous; crude.

Ik denk dat we met de begrippen misdaad-, griezel- en mysterie romans nog het dichtst de term **Ghotic fiction** benaderen. We hoeven er denk ik niet lang over na te denken om te erkennen dat er in de romans van Dickens regelmatig sprake is van elementen die we in de bovenstaande literatuur tegen komen. Bij *Oliver Twist* komen we terecht in de Londense achterbuurt waar mannen als de pooier Sikes de baas zijn. In de marches waar Pip rond dwaalt is het 's avond als de mist opkomt ook al niet pluis. Lopen bij de lezer de rillingen niet over de rug bij het beeld van de Lady Deadlock voor het toegangshek van het kerkhof waar de mysterieuze Nemo begraven ligt? In *The Christmas Carol* nemen zelfs geesten het heft in handen. Kerkhoven, achterbuurten, moerassen bij nacht, naargeestige huizen als dat van Miss Havisham ze zijn het decor waartegen Dickens zijn verhalen schilderde. Ik heb voor het huis gestaan in Rochester dat hij in *Great expectations* toeschreef

aan Miss Havisham. Mijn woning zou het niet zijn!
Ook de Marches mogen bij mooi weer een
prachtig natuurgebied zijn, bij nacht en ontij zijn
er plezieriger oorden denkbaar. Als er dan ook nog
een schip met misdadigers ligt waarvan zojuist een
boef is ontsnapt dan hebben we de sfeer te pakken
die zo uit een Ghotic novel gehaald kan zijn. Zo
bezien valt het te begrijpen dat Dickens het soms
nodig vond te benadrukken dat zijn romans meer
bevatten dan alleen *supernaturalism, melodrama,*
and sensationalism die men bij uitstek als
kenmerken van de Ghotic novel beschouwde.
Gelukkig voor ons kunnen we bij hem heel wat
meer vinden dan de toch wat goedkope
bovengenoemde punten.

Er bestaat een uitgebreide literatuur waarin het
Ghotic element in de romans van Dickens wordt
behandeld. Degenen die hier meer over willen
weten kunnen aan de slag met de onderstaande
boekenlijst die een selectie is van een nog veel
uitgebreidere die op het internet³ te vinden is.

+++

CORDERY, Gareth. *The Gothic and the Sentimental in Charles Dickens*.

DENCE, Alexandra Charlotte. *The Nineteenth-Century Novel's Divided Personality: Gothic Worlds in Dickens, Hardy, and James*.

DUNN, Richard J. *Aspects of a Novelist's Development: Dickens's Mastery of Horror and Terror*.
DUNN, Richard J. *Dickens's Mastery of the Macabre*.
FISHER, Benjamin F. *Dickens, Charles* (pp. 45-47). In *The Handbook to Gothic Literature*, ed. Marie Mulvey-Roberts. New York: New York University Press, 1998.

FLOWER, Timothy F. *Charles Dickens and Gothic Fiction*.

GREENMAN, David J. *Dickens's Ultimate Achievements in the Ghost Story: To Be Taken with a Grain of Salt and The Signalman*. *Dickensian* 85 (1989): 40-48.

HODGELL, Pat. *Charles Dickens' Old Curiosity Shop: The Gothic Novel in Transition*.

JACKSON, Rosemary. *Dickens and the Gothic Tradition*.

JARRETT, David. *The Fall of the House of Clenham: Gothic Conventions in Little Dorrit*.

JOHN, Juliet. *Melodramatic Poetics and the Gothic Villain: Interiority, Deviance, Emotion* (pp. 95-121). In *Dickens's Villains: Melodrama, Character, Popular Culture*. Oxford and New York: Oxford University Press, 2001.

KIRKPATRICK, Larry. *The Gothic Flame of Charles Dickens*.

- KOSTELNICK, Charles. *Dickens's Quarrel with the Gothic: Ruskin, Durdles, and Edwin Drood*.
LOE, Thomas. *Gothic Plot in Great Expectations*.
MAXWELL, Richard. *Crowds and Creativity in The Old Curiosity Shop*. *Journal of English and Germanic Philology* 78 (1979): 49-71.
MC MASTER, R.D. *Dickens and the Horrific*.
MYRICK, Patricia Lynn. *Gothic Perceptions of the Past in the Nineteenth Century Novel: Dickens, Hawthorne, Eliot, and James*.
PRITCHARD, Allan. *The Urban Gothic of Bleak House*.
RONALD, Margaret A. *Dickens' Gloomiest Gothic Castle*.
STONE, Harry. *The Night Side of Dickens: Cannibalism, Passion, Necessity*. Columbus: Ohio State University Press, 1994.
THOMSON, Douglass H. *Charles Dickens*. (pp. 104-15). In *Gothic Writers: A Critical and Bibliographical Guide*, eds. Douglass H. Thomson, Jack G. Voller and Frederick S. Frank. Westport, CT: Greenwood Press, 2002.
TRACY, Robert. *The Old Story and Inside Stories: Modish Fiction and Fictional Modes in Oliver Twist*. *Dickens Studies Annual* 17 (1988): 1-33.
TRACY, Robert. *Clock Work: The Old Curiosity Shop and Barnaby Rudge*. *Dickens Studies Annual* 30 (2001): 23-43. A source study that points out several Gothic features.
WOLFREYS, Julian. *I wants to make your flesh creep: Notes Toward a Reading of the Comic-Gothic in Dickens'* (pp. 31-59). In *Victorian Gothic: Literary and Cultural Manifestations in the Nineteenth Century*. Basingstoke: Palgrave, 2000.

1) 5 mei 1840 werd Lord William Russell Mitford door zijn bediende vermoord

2) <http://www.dickenslive.com>

3) <http://www.pagedepot.com/thesicklytaper/DICKENS-GGIL.HTM>

CHARLES DICKENS EN WILLIAM MAKEPEACE THACKERAY

Twee literaire leeuwen in Londen en een circus van ijdelheid
door Liesbeth van Aalst

'I do not think we yet know, how great a man he was'; postuum gesproken woorden over Thackeray door Anthony Trollope (1815-1882), succesvol schrijver van 47 romans¹, met niet zelden een oplage van 100.000. Een groot bewonderaar van Thackeray; tot zijn dood sierde een buste van de schrijver zijn bureau.

Zijn opmerking staat voor vele van zijn bewonderaars en biografen; Thackeray was '*a man of mystery*'. Victoriaanse letterkundige George Hodder komt tot de conclusie: '*..there is an exceptional difficulty in regard to Thackeray, in as much as there were few, whom he allowed to know him, in the true sense of the phrase....*'.

Hij adoreerde zijn moeder, zijn schoolmaatjes vonden hem een wat luie, maar levendige knaap, die zijn schoolboeken sierde met karikaturen, en tijdens zijn studie in Cambridge werd hij op handen gedragen vanwege zijn warme natuur en hoffelijke manieren. Voor zijn aristocratische bewonderaars in de jaren vijftig was hij '*the best kind of literary man, gentlemanly and an ornament of dinnertables*'. Hij was tevens onzeker over eigen kwaliteiten en kwam daardoor vaak arrogant en cynisch over. Zijn relletjes met Dickens, Forster en andere eminente Victorianen gaven aanleiding tot veel onbegrip en vijandigheid naar zijn persoon.

Geboren in Calcutta (1811), werd de kleine William op 5jarige leeftijd naar het moederland gestuurd voor een opvoeding tot gentleman. Onafgemaakte studies Rechten en Journalistiek (Cambridge) en Kunst (Parijs) met in vrije tijd wat schrijven en schetsen, verschaffen ons een beeld van een zorgeloze flierefluiter; een aanzienlijk fortuin, van zijn vader geërfd, zal hier zeker een rol hebben gespeeld. Echter, een gokverslaving en verkeerde beleggingen, rekenden al snel af met dit obstakel naar een carrière; zijn huwelijjk met de achttienjarige Isabella Shawe, dat na vijf jaar uitliep op haar ongeneeslijke krankzinnigheid, belastte hem met de opvoeding van twee dochters

(een derde dochter overleed als kind) en de verzorging van Isabella. Zij belandde, na een aantal dure buitenlandse 'sanatoria', bij een bevriende familie, die haar liefdevol verzorgde. Er is nooit een scheiding uitgesproken en Thackeray heeft tot zijn dood een bijdrage geleverd in de kosten van haar levensonderhoud. In het begin van de jaren veertig werd Thackeray een arme freelance schrijver van artikelen in tijdschriften. Uit die periode stamt ook zijn kennismaking met Dickens; na de zelfmoord van diens illustrator Seymour, bood Thackeray hem wat schetsen aan voor de volgende afleveringen van de *Pickwick Papers*. Deze werden afgewezen. Na wat succesjes in 'Fraser's Magazine' en 'Punch', verscheen in 1848 zijn meesterwerk: '*Vanity Fair: Pen and Pencil sketches of English Society*', een

Mr. Joseph entangled
Illustrator: William Makepeace Thackeray
Illustration to Chapter 1. Thackeray Vanity Fair
Bron:
<http://www.victorianweb.org/graphics/thackeray/4.1.html>

1 - Chronicles of Barsetshire/ Palliser Novels

roman, rijk in sociale satire, bijtende humor en onvergetelijke karakters. Met deze roman was zijn naam als schrijver gevestigd; menig criticus zag in hem een serieuze rivaal van Dickens.

Uiterlijk kon er geen groter contrast bestaan: Dickens, volgens zijn tijdgenoten *klein van gestalte* (en dat betekent naar onze begrippen *heel klein*, in een periode waarin de gemiddelde lengte van een man 1.60m. was) en tenger gebouwd; Thackeray een ware reus: hij mat ruim 1.92m. en woonde in volwassenheid 101 kg. Voeg daarbij een gebroken neus (opgelopen tijdens een schoolgevecht) en de beide heren, keuvelend op weg naar hun Club, zullen een koddig straatbeeld hebben opgeleverd.

Hoe was nu de relatie tussen de beide mannen? Groot, bijna obsessief was de bewondering van Thackeray voor het werk van Dickens. 'Why', zo riep hij eens uit, '*why could one not be like Dickens, a fount of seemingly inexhaustible application and imagination?*'

Dickens daarentegen, las het werk van Thackeray nauwelijks vanwege diens cynische toon, hoewel hij zijn vakmanschap prees.

Mrs. Lynn Linton, inmiddels lang vergeten - zeer middelmatige - biografe van zowel Dickens als Thackeray, beschrijft hen in haar memoires als volgt:

'Both these men illustrated the truth which so few do see, or acknowledge, when even they do see it, of that divorce of intellect and character which leads to what men are pleased to call inconsistencies. Thackeray, who saw the faults and frailties of human nature so clearly, was the gentlest-hearted, most generous, most loving of men. Dickens, whose whole mind went to almost morbid tenderness and sympathy, was infinitely less plastic, less selfgiving, less personally sympathetic. Energetic to restlessness, he spared himself no trouble.. but he was a keen man of business and a hard bargainer, and his will was as resolute as his pride was indomitable. In the latter years of his life no one could move him; and his nearest and dearest friends were as unwilling to face as they were unable to deflect the passionate pride which suffered neither counsel nor rebuke... *he never forgave when he thought he had been slighted.*'

Intieme vrienden zijn de schrijvers nooit geworden; hun vriendelijke, maar terughoudende omgang was voornamelijk het gevolg van hun status in de - kleine - literaire wereld van Londen. Maar er waren ook bittere schermutselingen tussen de twee, veroorzaakt door Thackeray's onhandigheid, waardoor zijn bemoeienissen onbedoeld wrede en cynisch konden overkomen. Een voorbeeld hiervan is de ruzie, ontstaan in '58 en bijgelegd door tussenkomst van Dickens's dochter Kate, enkele dagen voor Thackeray's dood.

Zoals bekend, was '58 het jaar van de huuselijke crisis bij Dickens: zijn verstoting van echtgenote Catherine en relatie met Ellen Ternan, waren een slecht bewaard geheim in literair Londen; de affaire werd druk besproken in de Clubs en theaters. Thackeray koos onvoorwaardelijk voor Catherine, die hij altijd graag had gemogen. Toen nu een roddelaar in de Garrick Club hem vertelde, dat Dickens een 'intrige' had met zijn inwonende schoonzuster Georgina Hogarth, meende de klunzige Thackeray er goed aan te doen, de man te corrigeren: nee, de affaire betrof een jonge actrice....

Nu weten wij door uitlatingen van onder andere zijn dochter Kate, dat Charles behoorlijk tiranniek kon zijn; menig vriend van de familie, wiens sympathie uitging naar Catherine, had het absoluut verbruik bij de meester. En we weten allemaal hoe de (seksuele) relatie met Ternan in alle toonaarden werd ontkend door Dickens, tot zelfs in de Times.

De bewondering van Thackeray voor Dickens was zeker niet onvermengd met afgunst; beide heren waren bezeten van geld; zij leefden ver boven hun stand en werden ook geacht, talloze familieleden te onderhouden en hier was Dickens, die ten allen tijde veel meer verdienste en...ook nog eens tot de 'lower middle class' behoorde, terwijl Thackeray absoluut tot de 'higher middle class' werd gerekend.

Evenals Dickens een aantal jaren ervoor, ondernam ook Thackeray een reis naar Amerika, waar hij lezingen hield over historische zaken (The three George's) en 'English humorists'. Zijn aanvankelijk plan, er nog wat extra geld uit te slepen door een boek te schrijven over zijn tour, liet hij varen door de vijandige ontvangst van Dickens' 'American Notes' en -eerder- mrs.

Trollope's 'Domestic Manners of the Americans'. In tegenstelling tot Dickens hield hij geen pleidooi voor de afschaffing van de slavernij; zoals velen ging hij er van uit, dat de slaven, door hun anders (lees: minder) zijn, het hun toegeschreven lijden niet als zodanig ervoeren; zij waren 'grinning and joking in the sun'. Hij gaf blijk van zijn afkeer van het uiterlijk van de neger: 'Sambo is not my man and brother; the very aspect of his face is grotesque and inferior'.

De neiging, teleurgesteld te zijn over dergelijke uitlatingen van een geliefd en bewonderd schrijver, is begrijpelijk maar niet realistisch; de jaren die ons scheiden van de negentiende eeuw, zijn een relatief korte periode waarin echter ongelofelijk veel is veranderd in de relatie tussen rangen en standen, mannen en vrouwen en de verschillende mensenrassen. Een tegenstander van slavernij anno 1840 was niet daardoor een voorstander van goed onderwijs en carrièremogelijkheden van de zwarte persoon in de blanke maatschappij. Het uitgangspunt was dat

zwart inferieur was aan wit, vrouw aan man, laaggeborene aan adel. Hieraan viel niet te tornen; men ontleende veel van deze 'wijsheid' aan de bijbel, die zeer algemeen als enige waarheid werd gezien. Als humaan lid van de superieure groep had men echter wel de plicht, de minder bedeelde in bescherming te nemen tegen misstanden; ook dat leerde tenslotte de bijbel.

De gezondheid van Thackeray, die -ondanks zijn robuuste gestalte- nooit geweldig was geweest, verslechterde sterk na zijn vijf en dertigste en zijn onmatig voedsel- en drankgebruik deden hier geen goed aan. Hieraan gepaard ging een toenemende zwaarmoedigheid (ook hier een parallel met Dickens) en de vrees, dat zijn creativiteit op het einde liep; hij begon zichzelf te herhalen. Tot het einde was de verhouding met zijn dochters zeer liefdevol en werd zijn werk door een groot publiek

gewaardeerd.

De avond voor Kerstmis 1863 viel hij dood neer na een beroerte. Hij was twee en vijftig jaar. Op de begrafenis leek heel literair Londen aanwezig te zijn, waaronder Dickens, die na het vertrek van alle anderen, lange tijd bleef neerstaren op het nieuwe graf, een trek van droefheid op zijn gezicht. Was het om de vriend die hij verloor of zag hij zijn eigen naderende einde, een einde dat sterk zou lijken op dat van Thackeray? Na een kort leven van roem, geld en vleierij, de kermis van ijdelheid, maar ook van ziekte en pijn waarvoor de medische wetenschap geen verlichting kon bieden, een genadige dood, snel als een bliksemflits.

+++

GEORGE CRUIKSHANK EN CHARLES DICKENS

Met pen en potlood ten strijde tegen sociaal onrecht.

door Guus de Landtsheer

George Cruikshank

De periode van de vriendschap en artistieke samenwerking tussen Dickens en Cruikshank is die waarin Dickens niet langer als journalist de kost hoeft te verdienen, maar van zijn literaire werk rond kon komen. Vanuit de titels van zijn boeken bezien vanaf Sketches by Boz tot en met Oliver Twist. Die beginperiode van Dickens valt samen met het artistieke hoogtepunt van Cruikshank.

Geboren in Londen in 1792 was al snel duidelijk dat George het tekentalent van zijn vader Isaac had geërft en hem als karikaturist niet alleen zou opvolgen maar zelfs overtreffen. Veel onderwijs heeft hij niet genoten. Na enkele jaren lager onderwijs en de nodige tekenlessen van zijn vader begon hij in Londen zijn tekeningen te verkopen aan de uitgevers van diverse satirische en politieke periodieken. Hierbij nam hij vooral de leden van de koninklijke familie en toonaangevende politici op de korrel. Van het begin af aan valt George te beschouwen als een bestrijder van sociaal en politiek onrecht. Vooral door de wijze waarop een demonstratie in Manchester op 16 augustus 1819 werd neergeslagen, later bekend geworden onder de naam: Peterloo Massacre, deed hem naar het potlood grijpen om hier zijn afkeuring over te laten blijken. Het resultaat was zijn beroemde prent: *Massacre at St. Peter's*. Door hem werden de veranderingen die de Industriële Revolutie veroorzaakten voor een groot gedeelte als negatief

beoordeeld. Zo vond hij de stoomtrein maar niks en liet hij ook zijn afkeer van de uitleg van steden blijken. We kunnen hem daarom zien als een romanticus die met zijn eigen tijd in de knoop kwam. Daarin toonde hij een zekere overeenkomst met Dickens die zoals bekend ook zo zijn twijfels had over de zegeningen van treinen en fabrieken.

Cruikshank begon in de jaren twintig zijn belangstelling voor de politieke karikatuur steeds meer te verliezen. Weliswaar sociaal bewogen en begaan met het lot van de vele armen was hij geen uitgesproken politiek dier. Zo maakte hij zowel tekeningen voor tijdschriften van de radicale politieke hervormers als voor Tory-gezinde periodieken. Hij begon zich gaande weg steeds meer toe te leggen op boekillustraties tekeningen die de theater wereld als onderwerp hadden. Later maakte hij ook series die vooral morele les uitdroegen. Eén van de bekendste was: *The Bottle* uit 1847 en *The Drunkard's Children* uit 1848. Hierin komen, wat hij als de twee grote maatschappelijke problemen van zijn tijd zag, aan de orde: drankmisbruik en kindermishandeling.

Zijn vader was al in 1811 overleden aan wat toen werd omschreven als decline wat meestal Tuberculose betekende. George was er echter van overtuigd dat zijn vader aan overmatig drankgebruik was bezweken. Zelf was hij in zijn jonge jaren ook een stevige drinker geweest, maar

met wat hij aan ellende bij arbeidersgezinnen zag en wat hij bij zijn vader had gezien zette hem aan het denken. Deze ervaringen gecombineerd met zijn afkeer voor de veranderende samenleving leidde ertoe dat hij de oorzaak van de diepe armoede en ellende zag in drankmisbruik. Zo werd hij overtuigd aanhanger van de Temperence Society en stelde zich hoe langer hoe meer op als een fanatieke geheelonthouder. Voor Dickens was dit de wereld op zijn kop zetten. Niet het drankmisbruik leidde tot armoede, maar de armoede leidde tot drankmisbruik. Dickens zag daarom geen enkel bezwaar in matig drankgebruik. Dit meningsverschil zette na verloop van tijd de relatie tussen beide heren steeds meer onderdruk.

Daarvoor was er echter een vruchtbare samenwerking geweest. In het begin van zijn carrière werkte Cruikshank nog in de tijd dat uitgevers, nadat zijn een tekenaar de opdracht voor een aantal tekeningen hadden gegeven, een schrijver de opdracht gaven hier bijschriften of een verhaal bij te schrijven. Bij een talent als Dickens was er sprake van de omgekeerde volgorde en kreeg Cruikshank de opdracht om Dickens werk te illustreren.

In 1836 leerden de schrijver en de tekenaar elkaar kennen doordat de uitgever van *Sketches by Boz* aan Cruikshank vroeg hier de illustraties bij te maken. Het feit dat men zo'n bekende tekenaar vroeg voor het boek van Dickens geeft wel aan welke achtig men voor het werk van de jonge schrijver had. Of George ook zo blij met deze opdracht is geweest blijft de vraag. Hij verkeerde niet in een positie om werk te weigeren, want hoewel hij een enorme productie heeft gehad heeft hij zijn hele leven geldzorgen gehad. Terwijl Dickens hem al gauw in populariteit voorbijstreefde en het hem ook in financieel opzicht veel beter af ging. Vinden we hier misschien de oorsprong van het verhaal dat Cruikshank later ophing dat hij degene was geweest die Dickens aan het idee van *Oliver Twist* had geholpen? Forster geloofde niets van dit verhaal en aan Dickens kon men het niet meer vragen want die was immiddels al overleden. Na *Oliver Twist* treedt Cruikshank niet meer op als illustrator van Dickens' romans. Contractuele verplichtingen waren hier de voornaamste oorzaak van, maar ik denk dat de beide kunstenaars immiddels zover uit elkaar waren gegroeid dat ze dat ook niet echt betreurd zullen hebben. In 1841 zien we nog werk van hem in: *The Lamplighter's Story*¹ maar daarna verdwijnt zijn naam uit de

agenda van Charles Dickens. In 1853 kan Dicken het niet laten om in zijn *Household Words* de draak te steken met Cruikshank's publicatie van *Fairytales* die naar zijn smaak veel te moraliserend waren. Hij heeft het dan over *Frauds on the Fairies*.

Charles Dickens's "Frauds on the Fairies" (1 October 1853) citaat¹:

..... We have lately observed, with pain, intrusion of a Whole Hog of unwieldy dimensions into the fairy flower garden. The rooting of the animal among the roses would in itself have awakened in us nothing but indignation; our pain arises from his being violently driven in by a man of genius, our own beloved friend, MR. GEORGE CRUIKSHANK. That incomparable artist is, of all men, the last who should lay his exquisite hand on fairy text. In his own art he understands it so perfectly, and illustrates it so beautifully, so humorously, so wisely, that he should never lay down his etching needle to "edit" the Ogre, to whom with that little instrument he can render such extraordinary justice. But, to "editing" Ogres, and Hop o'-my-thumbs, and their families, our dear moralist has in a rash moment taken, as a means of propagating the doctrines of Total Abstinence, Prohibition of the sale of spirituous liquors, Free Trade, and Popular Education. For the introduction of these topics he has altered the text of a fairy story; and against his right to do any such thing we protest with all our might and main. Of his likewise altering it to advertise that excellent series of plates, "The Bottle," we say nothing more than that we foresee a new and improved edition of Goody Two Shoes, edited by E. Moses and Son; of the Dervish with the box of ointment, edited by Professor Holloway; and of Jack and the Beanstalk edited by Mary Wedlake, the popular authoress of Do you bruise your oats yet.

George Cruikshank sterft in 1878.

+++

¹ Bron: <http://www.victoriaweg.org/authors/dickens/pva/pva239.html>

Dat scheppende kunstenaars niet altijd bezig zijn werk van de bovenste plank te produceren, zeker niet als ze met elkaar "aan het dollen zijn" blijkt wel uit de onderstaande ballade. De twee hiervoor besproken artistieke vrienden en Dickens zijn verantwoordelijk voor dit werkje dat vrij van rechten op het internet te vinden is.

THE LOVING BALLAD OF LORD BATEMAN

By Charles Dickens and William Makepeace Thackeray

Illustrated by George Cruikshank

London 1839

This (e)book is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License on www.gutenberg.net

Warning to the Public

CONCERNING

THE LOVING BALLAD OF LORD BATEMAN.

In some collection of old English Ballads there is an ancient ditty which I am told bears some remote and distant resemblance to the following Epic Poem. I beg to quote the emphatic language of my estimable friend (if he will allow me to call him so), the Black Bear in Piccadilly, and to assure all to whom these presents may come, that "I am the original." This affecting legend is given in the following pages precisely as I have frequently heard it sung on Saturday nights, outside a house of general refreshment (familiarly termed a wine vaults) at Battle-bridge. The singer is a young gentleman who can scarcely have numbered nineteen summers, and who before his last visit to the treadmill, where he was erroneously incarcerated for six months as a vagrant (being unfortunately mistaken for another gentleman), had a very melodious and plaintive tone of voice, which, though it is now somewhat impaired by gruel and such a getting up stairs for so long a period, I hope shortly to find restored. I have taken down the words from his own mouth at different periods, and have been careful to preserve his pronunciation, together with the air to which he does so much justice. Of his execution of it, however, and the intense melancholy which he communicates to such passages of the song as are most susceptible of such an expression, I am unfortunately unable to convey to the reader an adequate idea, though I may hint that the effect seems to me to be in part produced by the long and mournful drawl on the last two or three words of each verse.

I had intended to have dedicated my imperfect illustrations of this beautiful Romance to the young gentleman in question. As I cannot find, however, that he is known among his friends by any other name than "The Tripe-skewer," which I cannot but consider as a soubriquet, or nick-name; and as I feel that it would be neither respectful nor proper to

address him publicly by that title, I have been compelled to forego the pleasure. If this should meet his eye, will he pardon my humble attempt to embellish with the pencil the sweet ideas to which he gives such feeling utterance? And will he believe me to remain his devoted admirer,

GEORGE CRUIKSHANK?

PS.--The above is not my writing, nor the notes either, nor am I on familiar terms (but quite the contrary) with the Black Bear. Nevertheless I admit the accuracy of the statement relative to the public singer whose name is unknown, and concur generally in the sentiments above expressed relative to him.

(signature: George Cruikshank)

The Loving Ballad Of Lord Bateman.

I.

The musical score consists of four staves of handwritten musical notation in G clef, common time. The lyrics are written in cursive script directly beneath the corresponding musical notes. The lyrics are:

Lord Bateman vos a noble
Lord, A no - ble Lord of high de -
- gree He shipp'd his - self all aboard of a
Ship Some foreign Coun - tree for to
see

Lord Bateman vos a noble Lord,
A noble Lord of high degree;
He shipped his-self all aboard of a ship,
Some foreign country for to see.[1]

For the notes to this beautiful Poem, see the end of the work.

Lord Bateman as he appeared previous to his embarkation -

The Turk's only daughter approaches to mitigate the sufferings of Lord Bateman -

II.

He sail-ed east, he sail-ed vest,
Until he come to famed Tur-key,
Vere he vos taken, and put to prisin,
Until his life was quite wea-ry.

III.

All in this pris'in there grew a tree,
O! there it grew so stout and strong,
Vere he vos chain-ed all by the middle
Until his life vos almost gone.

The Turk's daughter expresses a wish
as Lord Bateman was hers. -

IV.

This Turk[2] he had one ounly darter,
The fairest my two eyes e'er see,
She steele the keys of her father's pris'in,
And swore Lord Bateman she would let go free.

V.

O she took him to her father's cellar,
And guv to him the best of vine;
And ev'ry holth she dronk unto him,
Vos, "I vish Lord Bateman as you vos mine!"[3]

The "Woo."

VI.

"O have you got houses, have you got land,
And does Northumberland belong to thee?
And what would you give to the fair young lady
As out of prisin would let you go free?"

VII.

"O I've got houses, and I've got land,
And half Northumberland belongs to me;
And I vill give it all to the fair young lady
As out of prisin vould let me go free."

Designed, Etched & Published by George Cruikshank 1829

The Turk's daughter, bidding his Lordship farewell, is impressed with
a foreboding that she will see him no more! —

VIII.

"O in sevin long years, I'll make a wow
For sevin long years, and keep it strong,[4]
That if you'll ved no other voman,
O I vill v-e-ed no other man."

IX.

O She took him to her father's harbour,
And guv to him a ship of fame,
Saying, "Farevell, Farevell to you, Lord Bateman,
I fear I ne-e-ever shall see you agen."

Designed, Etched & Published by George Cruikshank 1829

*The Proud young Porter
answers the door —*

X.

Now sevin long years is gone and past,
And fourteen days vell known to me;[5]
She packed up all her gay cloathing,
And swore Lord Bateman she would go see.

XI.

O ven she arrived at Lord Bateman's castle,
How bouldly then she rang the bell,
"Who's there! who's there!" cries the proud
young porter,
"O come, unto me pray quickly tell."

Designed, Etched & Published by George Cruikshank 1829
*The Proud young Porter in
Lord Batemans State Apartment —*

XII.

"O! is this here Lord Bateman's castle,
And is his lordship here within?"
"O Yes! O yes!" cries the proud young porter;
"He's just now takin' his young bride in."

XIII.

"O! bid him to send me a slice of bread,
And a bottle of the very best vine,
And not forgettin' the fair young lady
As did release him ven close confine."

The young bride's Mother is heard
(for the first time) to speak freely !—

XIV.

O! avay and avay vent this proud young porter,
O! avay and avay and avay vent he,[6]
Until he come to Lord Bateman's charmber,
Ven he vent down on his bended knee.

XV.

"Vot news, vot news, my proud young porter,[7]
Vot news, vot news, come tell to me?"
"O there is the fairest young lady
As ever my two eyes did see.

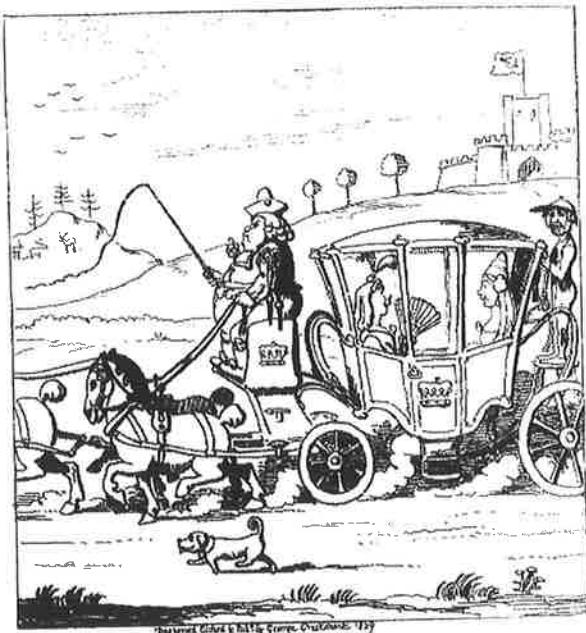
The young bride comes on a horse
and saddle

XVI.

"She has got rings on ev'ry finger,
And on one finger she has got three:
Vith as much gay gould about her middle
As would buy half Northumberlee.

XVII.

"O she bids you to send her a slice of bread
And a bottle of the very best vine,
And not forgettin' the fair young lady
As did release you ven close confine."

— And goes home in a coach
and three —

XVIII.

Lord Bateman then in passion flew,
And broke his sword in splinters three,[8]
Saying, "I vill give half my father's land
If so be as Sophia[9] has crossed the sea."

XIX.

Then up and spoke this young bride's mother,
Who never vos heerd to speak so free:[10]
Sayin, "You'll not forget my ounly darter,
If so be as Sophia has crossed the sea."

Lord Bateman, his other bride, and his favorite domesdu, with all their hearts so full of glee.

XX.

"O it's true I made a bride of your darter,
But she's neither the better nor the worse for
me;
She came to me with a horse and saddle,
But she may go home in a coach and three."

XXI.

Lord Bateman then prepared another marriage,
With both their hearts so full of glee,
Saying, "I vill roam no more to foreign countries
Now that Sophia has crossed the sea."^[11]

THE END.

NOTES.

[Footnote 1:

Some foreign country for to see.

The reader is here in six words artfully made acquainted with Lord Bateman's character and temperament.--Of a roving, wandering, and unsettled spirit, his Lordship left his native country, bound he knew not whither.

Some foreign country he wished to see, and that was the extent of his desire; any foreign country would answer his purpose--all foreign countries were alike to him. He was a citizen of the world, and upon the world of waters, sustained by the daring and reckless impulses of his heart, he boldly launched. For anything, from pitch-and-toss upwards to manslaughter, his Lordship was prepared. Lord Bateman's character at this time, and his expedition, would appear to have borne a striking resemblance to those of Lord Byron.

His goblets brimmed with every costly wine,
And all that mote to luxury invite.
Without a sigh he left to cross the brine,
And traverse Paynim shores, and pass earth's central line.

CHILDE HAROLD, CANTO I.]

[Footnote 2:

This Turk he had, &c.

The poet has here, by that bold license which only genius can venture upon, surmounted the extreme difficulty of introducing any particular Turk, by assuming a fore-gone conclusion in the reader's mind, and advertizing in a casual, careless way to a Turk unknown, as to an old acquaintance. "This Turk he had--" We have heard of no Turk before, and yet this familiar introduction satisfies us at once that we know him well. He was a pirate, no doubt, of a cruel and savage disposition, entertaining a hatred of the Christian race, and accustomed to garnish his trees and vines with such stray professors of Christianity as happened to fall into his hands. "This Turk he had--" is a master-stroke--a truly Shakspearian touch. There are few things like it in the language.]

[Footnote 3:

*And every holth she drunk unto him
Vos, "I vish Lord Bateman as you vos mine!"*

A most affecting illustration of the sweetest

simplicity, the purest artlessness, and holiest affections of woman's gentle nature. Bred up among the rough and savage crowds which thronged her father's lawless halls, and meeting with no responsive or kindred spirit among those fierce barbarians (many of whom, however, touched by her surpassing charms, though insensible to her virtues and mental endowments, had vainly sought her hand in marriage), this young creature had spent the greater part of her life in the solitude of her own apartments, or in contemplating the charms of nature arrayed in all the luxury of eastern voluptuousness. At length she hears from an aged and garrulous attendant, her only female adviser (for her mother died when she was yet an infant), of the sorrows and sufferings of the Christian captive. Urged by pity and womanly sympathy, she repairs to his prison to succour and console him. She supports his feeble and tottering steps to her father's cellar, recruits his exhausted frame with copious draughts of sparkling wine, and when his dim eye brightens, and his pale cheek becomes flushed with the glow of returning health and animation, she--unaccustomed to disguise or concealment, and being by nature all openness and truth--gives vent to the feelings which now thrill her maiden heart for the first time, in the rich gush of unspeakable love, tenderness, and devotion--

I wish Lord Bateman as you vos mine!]

[Footnote 4:

Oh, in sevin long years I'll make a wow,
I'll make a wow, and I'll keep it strong.

Love has converted the tender girl into a majestic heroine; she cannot only make "a wow," but she can "keep it strong;" she feels all the dignity of truth and love swelling in her bosom. With the view of possessing herself of the real state of Lord Bateman's affections, and with no sordid or mercenary motives, she has enquired of that nobleman what are his means of subsistence, and whether all Northumberland belongs to him. His Lordship has rejoined, with a noble regard for truth, that half Northumberland is his, and that he will give it freely to the fair young lady who will release him from his dungeon. She, being thus assured of his regard and esteem, rejects all idea of pecuniary reward, and offers to be a party to a solemn wow--to be kept strong on both sides--that, if for seven years he will remain a bachelor, she, for the like period, will remain a maid. The contract is made, and the lovers are solemnly contracted.]

[Footnote 5:

Now sevin long years is gone and past,
And fourteen days vell known to me.

In this may be recognised, though in a minor degree, the same gifted hand that portrayed the Mussulman, the pirate, the father, and the bigot, in two words. The time is gone, the historian knows it, and that is enough for the reader. This is the dignity of history very strikingly exemplified.]

[Footnote 6:

Avay and avay vent this proud young porter,
Avay and avay and avay vent he.

Nothing perhaps could be more ingeniously contrived to express the vastness of Lord Bateman's family mansion than this remarkable passage. The proud young porter had to thread courts, corridors, galleries, and staircases innumerable, before he could penetrate to those exquisite apartments in which Lord Bateman was wont to solace his leisure hours, with the most refined pleasures of his time. We behold him hastening to the presence of his lord: the repetition of the word "avay" causes us to feel the speed with which he hastens--at length he arrives. Does he appear before the chief with indecent haste? Is he described as rushing madly into his presence to impart his message? No! a different atmosphere surrounds that remarkable man. Even this proud young porter is checked in his impetuous career which lasted only

Until he came to Lord Bateman's chamber,
Vere he vent down on his bended knee.

Lord Bateman's eye is upon him, and he quails.]

[Footnote 7:

Vot news! vot news! my proud young porter?

A pleasant condescension on the part of his lordship, showing that he recognised the stately youth, and no less stately pride of office which characterized his follower, and that he was acquainted with the distinguishing appellation which he appears to have borne in the family.]

[Footnote 8:

And broke his sword in splinters three.

Exemplifying, in a highly poetical and striking manner, the force of Lord Bateman's love, which he would seem to have kept strong as his "wow." We have beheld him patient in confinement, descending to no base murmurings against

fortune, even when chained by the middle to a tree, with the prospect of ending his days in that ignominious and unpleasant position. He has borne all this and a great deal more, seven years and a fortnight have elapsed, and, at last, on the mere mention of the fair young lady, he falls into a perfect phrenzy, and breaks his sword, the faithful partner and companion of his glory, into three splinters. Antiquarians differ respecting the intent and meaning of this ceremony, which has been construed and interpreted in many different ways. The strong probability is that it was done "for luck;" and yet Lord Bateman should have been superior to the prejudices of the vulgar.]

[Footnote 9:

If my own Sophia.

So called doubtless from the mosque of St. Sophia, at Constantinople; her father having professed the Mahomedan religion.]

[Footnote 10:

Then up and spoke this young bride's mother,
Who never vos heerd to speak so free.

This is an exquisite touch of nature, which most married men, whether of noble or plebeian blood, will quickly recognise. During the whole of her daughter's courtship, the good old lady had scarcely spoken, save by expressive smiles and looks of approval. But now that her object is gained, and her daughter fast married (as she thinks), she suddenly assumes quite a new tone, "and never was heerd to speak so free." It would be difficult for poetry to comprehend any thing more strictly true and life-like than this.]

[Footnote 11:

With both their hearts so full of glee.

If any thing could add to the grace and beauty of the poem, it would be this most satisfactory and agreeable conclusion. At the time of the foreign lady's arrival on the shores of England, we find Lord Bateman in the disagreeable dilemma of having contracted another marriage; to which step his lordship has doubtless been impelled by despair of ever recovering his lost Sophia, and a natural anxiety not to die without leaving an heir to his estate. The ceremony has been performed, the Church has done its office, the bride and her mamma have taken possession of the castle, when the lost Sophia suddenly presents herself. An ordinary man would have been overwhelmed by such a complication of perplexities--not so Lord

Bateman.

Master of the human heart, he appeals to feminine ambition and love of display; and, reminding the young lady that she came to him on a saddle horse (with her revered parent following no doubt on foot behind), offers to bestow upon her a coach and three. The young lady closes with the proposition; her august mother, having brought it about by her freedom of speech, makes no objection; Lord Bateman, being a nobleman of great power, and having plenty of superfluous wealth to bestow upon the Church, orders another marriage, and boldly declares the first one to be a nullity. Thereupon "another marriage" is immediately prepared, and the piece closes with a picture of general happiness and hilarity.]

+++

DICKENS AND CANTERBURY

by Frank Fricker (Canterbury Branch)

First a word about Dickens in Canterbury - as he quite often was - and then about Canterbury in Dickens, inevitably focusing on one famous novel, his favourite, *David Copperfield*.

We know, largely from his letters, that Dickens came many times to and through the city. At various periods in his life he lived within fairly easy travelling distance; during childhood years at Chatham: in his last years at Gad's Hill Place, his home near Rochester, where he died.

Throughout his life between there were frequent trips from London to east Kent, continental travels bringing him through the city, and whole series of holidays at his English watering place, Broadstairs, for him within walking distance.

How he came varied, both with his own means and status and with the remarkable contemporary development of public transport. As a young man, living and working in London, he could and did come easily by coach, and continued to do so later - for speed. He certainly came, as many did, on the paddle-steamers which, from 1814 ran from the City of London via Herne Bay to the popular East Kent resorts. There is an amusing fictional account of such an outing in 'The Tuggses at Ramsgate', one of the very early *Sketches by Boz*.

Although rail travel to Canterbury was available, via Ashford, from 1846, Dickens would still come by boat. Writing to his friend, the founding editor of *Punch*, mark Lemon, in August 1847 he reports, 'Wilson [William Wilson, the theatrical hairdresser] came down to Herne Bay in the same boat with me last Sunday, on his way to the pigmented of the Canterbury amateurs' - evidently forerunners of the Old Stagers, who date their existence under that name, from 1851.

A little later, we find him in Canterbury again, where he mentions buying a copy of Sheepshank's *Bottle*. Sheepshanks, one of Dickens's best-known illustrators, and old friend, had recently converted from dedicated drinking to strident teetotalism. With eight large plates, *The Bottle* showed the ruin of a family, from first domestic drinking to madness and death. Again, in 1849, while holidaying at Broadstairs, Dickens writes to another illustrator, John Leech, 'Being unexpectedly moved down by a fit of laziness, I went over to Canterbury yesterday - alone -

refreshed myself with a day's rain there. I returned at night, not wholly free from Snases Bloomfieldian', a reference to the famous sneezes of the bishop of London, C.J. Bloomfield.

As late as the 1850's, rail travel for the better off - as Dickens was fast becoming - usually meant travelling with one's own carriage, fastened to a flat truck, so that the journey could be made part on, part off rails. However, in 'Travelling Abroad', a piece published in April 1860, he comes through by road in what he calls his 'travelling chariot' from Gad's Hill, *en route* for the continent:

'Over the road where the old Romans used to march, over the road where the old Canterbury pilgrims used to go, over the road where the travelling trains of the old imperious priests and princes used to jingle on horseback between the continent and this island through the mud and water, over the road where Shakespeare hummed to himself. "Blow, blow, thou winter wind," as he sat in the saddle at the gate of the inn yard noticing the carriers; all among the cherry orchards, corn-fields, and hop-gardens; so went I, by Canterbury to Dover.' ('Travelling Abroad', *The Uncommercial Traveller*).

For us, his most important visit to Canterbury must be that in 1861 when, on 4th November, he gave one of his celebrated readings at Sidney Cooper's new Theatre Royal. The previous year, Cooper had converted buildings in Guildhall Street, coming to the rescue of the Old Stagers, they having just lost the use of the Orange Street theatre. Debenhams now occupy the site of Cooper's theatre and have a plaque commemorating the city's first film show there: why not one for the Dickens reading?

On that occasion he probably stayed at the Fountain Inn in St Margaret's Street, opposite the present arcade, and probably where we are to imagine Mr Dick staying on his visits to David Copperfield at school in Canterbury.

Dickens's Canterbury reading came early in his second series, which ran from late October 1861 to the end of January '62. their usual form was a two-hour reading with a ten-minute interval. I looked through the *Kentish Gazette* for the period of his visit but disappointingly found no mention of it. He will certainly have read from *David Copperfield*. As That series went on, though, he reduced the *Copperfield* reading and added a Bob Sawyer section from *Pickwick*.

The text of the *Copperfield* reading includes dialogue between David and the Micawbers which in the novel, takes place in a 'little inn' near the Cathedral (not, we understand, to be identified with the building that advertises its Dickens connection). However, in the text of that reading as we have it, the conversation was moved to Mrs Crupps' lodgings, Buckingham Street, the Strand. I wonder if Dickens brought it back home for the Canterbury audience: probably not. However, their reception delighted him. 'The most delicate I have seen,' he said, 'in any provincial place.' Writing to his daughter Mamie he described them as 'an audience positively perfect..... an intelligent and delightful response in them, like the touch of a beautiful instrument'. (I shall be returning to David and the Micawbers.

Towards the end of his life, Dickens made a visit to Canterbury and the Cathedral with James T. Fields, his American publisher, and his wife, coming down in style from Gad's Hill. As Peter Ackroyd narrates:

They all went to Canterbury in large four-horse carriages, complete with postillions in red coats and top-boots, and it was here that Dickens found another clue to the novel he was about to write. In the cathedral there, he was depressed by a service which seemed no more than a token of worship and which would find its place in the pages of *The Mystery of Edwin Drood*. (in which 'Cloisterham' cathedral seems in part a blend of Rochester and Canterbury.) It was in Canterbury that Dickens also gave one intimation of his fictional method when, asked which house was the original for Dr Strong's school in *David Copperfield*, Dickens laughed and replied that several "would do". It was here, too, that he was happy to lose his identity. A crowd collected around the carriages and one man, pointing to James Fields, shouted out, "That's Dickens!" Dickens then handed Fields a small parcel and said, in tones loud enough to be heard by the crowd of onlookers, "Here you are, Dickens, take charge of this for me." Annie Fields noted in her diary at this time, "it is wonderful the fun and flow of spirits C. D. has, for he is a sad man." (He was under some strain, suffering from lack of sleep, at least partly owing to complications in his private life.)'

From Dickens in Canterbury I move now to Canterbury in Dickens. It appears most frequently and memorably, of course, in *Copperfield*, first published in parts in 1849-50. There is also evidence of first-hand acquaintance in *A Child's History of England*, published in 1850-53, but largely dating from some time earlier. There are, as I've mentioned, references in *The Uncommercial*

Traveller, and there are brief mentions in *Nicholas Nickleby* - where Miss Snellicci asks Nicholas - temporarily an actor with the Crummles company" if he has ever played Canterbury, in *Little Dorrit*, *Barnaby Rudge* and *Our Mutual Friend*. The Dorrit reference is not a flattering one. It comes early in the account of Mr Dorrit's tragic descent from prosperity. He has gone, as you may remember, from debtor's prison, where his long residence and gentlemanly airs had earned him status and respect as the Father of the Marshalsea, to temporary wealth and high social status outside, but now - his painful and indeed fatal decline beginning - he is returning from London to the continent. We can, if we need to, reassure ourselves that Dickens is here concerned to convey Mr Dorrit's state of mind, rather than to report objectively on the treatment of travellers.

'Next morning's sun saw Mr Dorrit's equipage upon the Dover road, where every red-jacketed postilion was the sign of a cruel house, established for the unmerciful plundering of travellers. The whole business of the human race, between London and Dover, being spoliation, Mr Dorrit was waylaid at Dartford, pillaged at Gravesend, rifled at Rochester, fleeced at Sittingbourne, and sacked at Canterbury'.

In his *Child's History of England*, Dickens's account of Becket's murder clearly shows his knowledge of this place, but before I quote that, here is his child's version of Augustine:

'Kent is the most famous of the seven Saxon kingdoms, because the Christian religion was preached to the Saxons there (who domineered over the Britons too much to care for what they said about their religion, or anything else) by Augustine, a monk from Rome. King ETHELBERT, of Kent, was soon converted; and the moment he said he was a Christian, his courtiers all said they were Christians; after which, ten thousand of his subjects all said they were Christians too. AUGUSTINE built a little church, close to this King's palace, on the ground now occupied by the beautiful cathedral of Canterbury.'

Coming now to Becket; after his confrontation with the four knights, the archbishop is urged by his attendants to take sanctuary:

'Hearing the distant voices of the monks singing the servicehe said it was now his duty to attend, and therefore, and for no other reason, he would go.'

There was a near way between his Palace and the Cathedral, by some beautiful old cloisters which you may yet see. (Dickens here ignores the later rebuilding of the cloister.) He went into the Cathedral, without any hurry, and having the Cross carried before him as usual. When he was safely there, his servants would have fastened the door, but he said No! It was the house of God and not a fortress!

[When the knights entered] ...It was so dark, in the lofty aisles and among the stately pillars of the church, and there were so many hiding-places in the crypt below and in the narrow passages above, that Thomas a Becket might even at that pass have saved himself if he would. But he would not. And though they all dispersed and left him there with no other followers than EDWARD GRYME, his faithful cross-bearer, he was as firm then, as ever he had been in his life!

[After the murder, vividly described]....'It is an awful thing to think of the murdered mortal who had so showered his curses about, lying, all disfigured, in the church, where a few lamps here and there were but red sparks or an pall of darkness; and to think of the guilty knights riding away on horseback, looking over their shoulders at the dim Cathedral, and remembering what they had left inside.' Dickens was not too careful about factual detail: elsewhere in the *Child's History* he mentions that the Black Prince's tomb is in Westminster Abbey, near that of Edward the Confessor.

And so to *David Copperfield*. There are pitfalls here; we need constantly to remind ourselves that, although Charles Dickens was often in Canterbury, his characters were not, are not. They live in fiction, and it is time-wasting, however intriguing, to try to identify the Wickfields' house - despite the

Dickens Inn's alternative title (the House of Agnes), or the before-mentioned little inn, though we know it is close to the cathedral, itself obviously fact. At one time, it seems, there were two houses at opposite ends of the city claiming to be Uriah Heep's home, the site of

one of them now in Safeway's territory. Having sounded that, I'm sure, unnecessary warning, I'll

remind you of some of the Canterbury passages in the novel.

First that familiar description of the Wickfield house, which we should not simply identify as The House of Agnes or The Dickens Inn in St Dunstan's Street. Mr Wickfield is Betsey Trotwood's lawyer, with whom David stays while at school in Canterbury, and it is his angelically patient daughter, Agnes who at last becomes his wife. Through a low window of the house young David also glimpses the young but already thoroughly unprepossessing Uriah Heep.

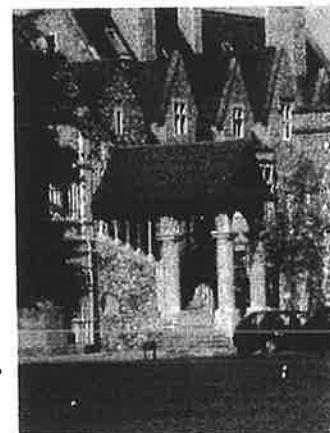
This well-known passage is a good example of the favourite Dickensian technique of animating and humanising things. Here we are sharing adult David's memory of what his young self saw and imagined.

'At length we stopped before a very old house bulging out over the road; a house with long low lattice-windows bulging out still farther, and beams with carved heads on the ends bulging out too, so that I fancied the whole house was leaning forward, trying to see who was passing on the narrow pavement below. It was quite spotless in its cleanliness. The old-fashioned brass knocker on the low arched door, ornamented with carved garlands of fruit and flowers, twinkled like a star; the two stone steps descending to the door were as white as if they had been covered with fair linen; and all the angles and corners, and carvings and mouldings, and quaint little panes of glass, and quainter little windows, though as old as the hills, were as pure as any snow that ever fell upon the hills.'

As soon as the pony-chaise stops he sees the cadaverous face of Heep at a small window on the ground floor - all this strongly symbolic and, for him, prophetic. David is sent to school, as a day boy - at Dr Strong's academy,

close to the Cathedral, as was and is King's School. Dr Strong himself is supposedly based in part on the King's headmaster, the Rev J. Burt, M.A. S. Gordon Wilson is now quite an old booklet on *Canterbury and Charles Dickens*, says 'the character exactly fits'.

Here is David arriving as a new boy. 'I went, accompanied by Mr Wickfield, to the scene of my future studies - a grave building in a courtyard, with a learned air about it that seemed very well suited to the stray rooks and jackdaws who came down from the Cathedral towers to walk with a

Dr Strong's School?

clerkly bearing on the grass-plot - and was introduced to my new master, Dr Strong. Dr Strong looked almost as rust, to my thinking, as the tall iron rails and gates outside the house; and almost as stiff and heavy as the great stone urns that flanked them, and were set up, on the top of the red-brick wall, at regular distances all round the court, like sublimated skittles, for Time to play at. He was in his library (I mean Doctor Strong was), with his clothes not particularly well brushed; his long black gaiters unbuttoned; and his shoes yawning like two caverns on the heart-rug. Turning upon me a lustreless eye, that reminded me of a long-forgotten blind old horse who once used to crop the grass, and tumble over the graves, in Blunderstone churchyard, he said he was glad to see me: and then he gave me his hand; which I didn't know what to do with, as it did nothing for itself.'

Old acquaintances from young David's lonely time in London, the Micawbers, reappear in Canterbury. It was a little inn where Mr Micawber put up, and he occupied a little room in it, partitioned off from the commercial room, and strongly flavoured with tobacco-smoke. I think, it was over the kitchen, because a warm greasy smell appeared to come up through the chinks in the floor, and there was a flabby perspiration on the walls. I know it was near the bar, on account of the smell of spirits and jingling of glasses. Here, recumbent on a small sofa, underneath a picture of a race-horse, with her head close to the fire, and her feet pushing the mustard off the dumb-waiter at the other end of the room, was Mrs Micawber, to whom Mr Micawber entered first, saying, 'My dear, allow me to introduce to you a pupil of Doctor Strong's. ...Mrs Micawber was amazed, but very glad to see me.'

Although Dr Strong's is not King's School, it has a similar close link with the Cathedral. Here is adult David remembering his time there.

'My school-days! The silent gliding on of my existence - the unseen, unfelt progress of my life - from childhood up to youth! A moment, and I occupy my place in the Cathedral, where we all went together, every Sunday morning, assembling first at school for that purpose. The earthy smell, the sunless air, the sensation of the world being shut out, the resounding of the organ through the black and white arched galleries and aisles, are wings that take me back, and hold me hovering above those days, in a half-sleeping and half-waking dream.'

Much later in the novel, after the death of Mr Spenlow, his father-in-law, and while Dora is staying with her aunts, David walks over from Dover.

'Coming into Canterbury, I loitered through the old streets with a sheer pleasure that calmed my

spirits, and eased my heart. There were the old signs, the old names over the shops, the old people serving in them. It appeared so long, since I had been a schoolboy there, that I wondered the place was so little changed, until I reflected how little I was changed myself. Strange to say that quiet influence which was inseparable in my mind from Agnes, seemed to pervade even e city where she dwelt. The venerable cathedral towers, and the old jackdaws and rooks whose angry voices made them more retired than perfect silence would have done; the battered gateways once stuck full with statues, long thrown down, and crumbled away, like the reverential pilgrims who had gazed upon them; the still nooks, where the ivied growth of centuries crept over gabled ends and ruined walls; the ancient houses, the pastoral landscape of field, orchard, and garden; everywhere - on everything - I felt the same serener air, the same calm, thoughtful, softening spirit.'

Later, when Mr Micawber has triumphantly revealed Heep's villainy, he invites David with Aunt Betsey and Mr Dick to his home 'not far off from the Wickfield house.

'... as the street door opened into the sitting-room, and he bolted in with a precipitation quite his own, we found ourselves at once in the bosom of his family. Mr Micawber exclaiming, "Emma! my life!" rushed into Mrs Micawber's arms. Mrs Micawber shrieked, and folded Mr Micawber in her embrace...' When things calm down a little, Aunt Betsey shows interest in the Micawber's numerous offspring and enquires particularly about the eldest son young Wilkins, who has it seems been something of a disappointment. 'It was my hope when I came here," said Mr Micawber, "to have got Wilkins into the Church: or perhaps I shall express my meaning more strictly, if I Say the Choir. But there was no vacancy for a tenor in the venerable Pile for which this city is so justly eminent; and he has - in short, he has contracted a habit of singing in public houses, rather than in sacred edifices."

"But he means well," said Mrs Micawber, tenderly. "I dare say, my love," rejoined Mr Micawber, "that he means particularly well, but I have not yet found that he carries out his meaning, in any given direction whatever."

As David's story moves towards its quietly happy conclusion, he comes back again to Canterbury, to the Wickfield house and to Agnes.

'The well-remembered ground was soon traversed, and I came into the quiet streets, where every stone was a boy's book to me. I went on foot to the old house, and went away with a heart too full to enter. I returned; and looking, is I passed, through the low window of the turret-room where first Uriah Heep, and afterwards Mr Micawber, had been wont to sit, saw that it was a little parlour now, and that there was no office. Otherwise the

staid old house was, as to its cleanliness and order, still just as it had been when I first saw it...' Later on, from inside, 'I stood in a window, and looked across the ancient street at the opposite houses, recalling how I had watched them on a wet afternoon, when I first came there; and how I had used to speculate about the people who appeared at any of the windows, and had followed them with my eyes up and down stairs, while women went clicking along the pavement in pattens, and the dull rain fell in slanting lines, and poured out of the water-spout yonder, and flowed into the road, The feeling with which I used to watch the tramps, as they came into town on those wet evenings, at dusk, and limped past, with their bundles drooping over their shoulders at the end of sticks, came freshly back to me, fraught, as then, with the smell of damp earth, and wet leaves and briar, and the sensation of the very airs that blew upon me in my own toilsome journey.'

+++

Rainy day in Canterbury

BOOK OF STUDY 2006

Little Dorrit, Dickens' elfde roman waarin 'het gevangen zijn' van de mens in al zijn facetten een centrale rol speelt. Dickens schreef het boek tussen 1855 - 1857 en het behoort met Bleak House en Hard Times tot de romans waarin Dickens stevige kritiek leverde op de Engelse samenleving. De sociale en politieke misstanden leidden in de tijd tot allerlei schandalen, die bepaald geen vertrouwen wekten in de wijze waarop de elite van Engeland zijn zaakjes regelde. Het boek werd met gemengde gevoelens door critici ontvangen, maar behoorde ondanks dat al snel tot één van de meest verkochte boeken van Dickens. In de begin fase van het schrijven heeft Dickens nogal wat problemen gehad om op tempo te komen. En zelfs de titel heeft hij uiteindelijk nog op het laatste moment veranderd van Nobody's Fault in de huidige.

The Dutch Dickensian zal in het najaar van 2006 een thema nummer wijden aan deze roman. De redactie zal daarom alle bijdragen die dit boek als onderwerp hebben tot die tijd verzamelen.

+++

BRANCH STATISTICS JULY 2005

Name of Branch	Members 2005	Members 2004
UK		
Central	510	630
Birmingham	13	11
Bristol & Clifton	41	60
Broadstairs	?	54
Canterbury	?	40
Eastbourne	32	40
Liverpool	40	52
North East England	21	21
Nottingham	38	36
Portsmouth Birth.	55	?
Portsmouth Uni.	32	?
Rochester	44	98
Sheffield	17	14
Southend & Dist.	36	39
Southwold	38	37
York	35	38
Argentina		
Buenos Aires	?	?
Australia		
Adelaide	58	64
Melbourne	55	45
New South W.	47	43
Canada		
Chatham Ont.	50	68
Toronto	57	63
Victoria	25	26
Denmark		
	?	60
France		
Boulogne	?	50
Japan		
	172	175
Netherlands		
Haarlem	87	84
New Zealand		
Christchurch	70	68
United States		
Greater Boston	33	28
Buffalo	39	42
Chicago	37	38
Cleveland	24	24

Name of Branch	Members 2005	Members 2004
Connecticut	24	24
Denton	27	27
Lebanon	29	27
Greater Los Angeles	?	28
Madison	31	28
Marinette	25	25
Monterey	28	37
New York City	?	?
Friends/ New York	86	80
Palo Alto	23	26
Philadelphia	101	92
Pittsburgh	67	75
Purchase	29	28
Raleigh	5587	5258
San Francisco	27	40
Worcester	28	33

Affiliated Societies

City Pickwick Club
 Pickwick Bicycle Club
 Pickwick's European Club

The Thick Book Contest 2005

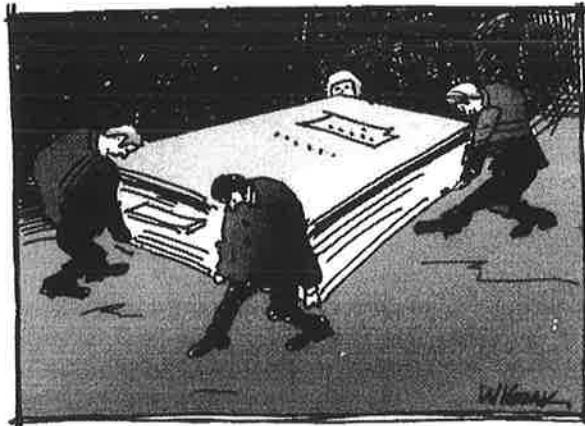
How well do you know your book of study

Op de herfstbijeenkomst in restaurant Rozendaal op Zaterdag 8 oktober werden wij zoals gebruikelijk door het bestuur danig aan de tand gevoeld over het Book of Study. Dit jaar was dat David Copperfield en hoewel wij ons allemaal terdege hadden voorbereid bleek het niveau van de vragen dermate hoog dat slecht enkele leden in staat bleken tot aan het einde toe overeind te blijven in het spervuur van vragen.

Gelukkig was er voldoende drank aanwezig om de ontgoochelde leden die onderweg waren afgevallen te troosten. Niettemin wil de redactie u de gestelde vragen niet onthouden. Onderaan vindt u de antwoorden zodat u zichzelf kunt controleren. Voor klachten over de antwoorden kunt u zich op de volgende bijeenkomst vervroegen bij onze secretaris.

Quotation; who said:

- 1."But puch, like time and tide, waits for no man".
- 2."Thank Ev' in, I have found now summun I can

care for!"

- 3."I ask because I always want to be informed, when I am ignorant, Is it really though?"
- 4." Other things are all very well in their way, but give me Blood!"
- 5."Touch the Commons and down comes the country".
- 6.' Come, you know you wouldn't mistrust me. If I was a full-sized woman'.
- 7."The oasis in the desert of Sahara must not be plucked up idly".
- 8.'Upon my honor, town seems to sharpen a man's appetite. A man is hungry all day long. A man is perpetually eating.'
- 9." Glad to see you sir, you'll find us rough, sir, but you'll find us ready".
- 10."Oh please don't be practical".

- 11."Wait and hope, we always say. And she would wait, till she was sixty".
 12."We must meet reverses boldly. We must live misfortunes down".
 13."Generally speaking, I don't like boys".
 14."Come fresh up to lessons. I advise you, for I come fresh up to the punishment".
 15.'I am alone lorn creatur', and everythink goes contrairy with me".
 16."But when the worst comes to the worst, no man is 18."I hide the girls in the day-time, and make merry with them in the evening".
 19."With the exception of my limbs and my breath, hows'ever, I am a hearty as a mancan be, I'm thankful to say".
 20."She is the most wonderful woman in the world, sir".
 21."We umble ones have got eyes, mostly speaking - and we look out of 'em".
 22."Oh the river, oh the river".
 23."The thanks one gets for taking care of one's family! I wish I was a Turk!"
 24."I have loved you all my life".
 25."Indeed, sir? But you are very young!"
 26."He came in here, ordererd a glass of this ale - would order it - I told him not - drank it and fell dead. It was too old for him. It oughtn't to be drawn; that's the fact".
 27."Think of me at my best, if circumstances should ever part us".
 28."But lawyers, sharks and leeches, are not easily satsfied, you know".
 29."Call upon me to swallow a sword tomorrow,
- and I'll do it. With an appetite!"
 30."I can't be buyer and seller too, put a price on here this weskit".
 31."It was as true as turnips. It was as true as taxes is. And nothing's truer than them".
 32."There's an account about the people being hungry and discontented down in the North, but they are always being hungry and discontented somewhere".
 33."I suppose history never lies, does it?"
 34."I feel it more".
 35."Have you read it? No? Would you loike to hear it read?"
 36."It's one of the drawbacks of our line of business. When a party is ill, we can't ask how the party is".
 37."Do you care for taters? Young gentlemen generally has been overdosed with taters".
 38."With the exception of a heel of Dutch cheese, which is not adapted to the wants of a young family, there is really not a scrap of anything in the larder".
 39."Don't call the woman by that South Sea name".
 40."If you had been in the Commons as long as I have, you would know that there is no subject on which men are so inconsistent, and so little to be trusted".

+ + +

Answers: See page 33

DIVERSE BERICHTEN

Een rubriek voor mededelingen op het laatste moment van waar de redactie geen raad mee weet.

Het gebeurt niet vaak meer dat Dickens als "hot news" in de media verschijnt, maar het is de BBC met haar versoapte serie van *Bleak House* toch gelukt. Ik weet niet hoe het u verging, maar bij de aankondiging dat de BBC bezig was om een serie van *Bleak House* met sex te maken, om zo meer kijkers te trekken hield ik mijn hart vast. Inmiddels zijn er half november een aantal afleveringen vertoond en ik moet zeggen dat het me alleszins meevalt. *Bleak House* is nu eenmaal niet één van de makkelijkste boeken van Dickens en al helemaal niet

eenvoudig te verfilmen, maar tot nu toe zit ik tweemaal in de week aan het scherm gekluisterd. Hieronder heb ik wat nieuws vergaard over de serie en het schijnt dat zelfs de boekverkoop er ook wel bij vaart.

bbc.co.uk/

Dickens book sales boosted by TV

Sales of Charles Dickens' novel *Bleak House* have risen in the wake of the BBC's star-studded TV adaptation. More than 5,000 copies have been sold

in the last four weeks, according to industry tracker Nielsen Bookscan. The book is currently at number 46 in the paperback fiction bestseller list. Sales of other Dickens titles have also risen, a

spokeswoman confirmed.

Online retailer Amazon.co.uk said they recorded a 290% rise in Bleak House purchases during October. They also saw a 31% rise in sales of two other Dickens works, Oliver Twist and A Tale of Two Cities. Ratings for the show have been steady, with 5.9 million people watching Friday's fourth episode, according to unofficial overnight figures. A further 2.9 million watched the repeat on Sunday, taking the total audience for the show to 8.8 million.

The £6m drama has a cast that includes Charles Dance, Gillian Anderson, Johnny Vegas and Matthew Kelly.

Story from BBC NEWS:

<http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/1/hi/entertainment/arts/4417324.stm>

© BBC MMV

Bent u opzoek naar de hele serie op DVD dan kunt u nu al bij de BBC terecht:

Bleak House: 2005 Version (DVD)

RRP £29.99

Our Price £20.99

You Save £9.00

De informatie over de ANNUAL

CONFERENCE die u in dit nummer vindt staat inmiddels ook op de website van onze branch. U kunt zich voorstellen dat het bestuur er op gebrand is te weten waar de bezoekers vandaan komen, maar bovenal geïnteresseerd is in de aantallen. Met de moderne informatica is dat in een handomdraai te regelen. Iedere bezoeker van onze site wordt, zodra hij of zij zich met onze site in verbinding stelt electronisch gevuld. Zo kan de beheerder van de site onmiddellijk diverse gegevens ophalen. Hieronder vind u een aantal grafieken over de bezoekers in de eerste week na de plaatsing van de conference gegevens op het internet.

PRE-ORDER NOW! Be one of the first to own Bleak House: 2005 Version (DVD). You can order now and receive it on the official release date of 06/02/2006. You will not be charged until your order is ready for despatch.

Acclaimed writer Andrew Davies turns his talents to one of Charles Dickens' most brilliant novels - arguably the greatest ever depiction of Victorian London. Fresh and imaginative, yet faithful to the original, this thrilling fast-paced adaptation is shot with a contemporary edge. At its heart is the story of the icily beautiful Lady Dedlock, who nurses a dark secret, and the merciless lawyer Tulkinghorn, who seeks to uncover it. The generous John Jarndyce, struggling with his own past, and his two young wards Richard and Ada, are all caught up, like Lady Dedlock, in the infamous case of Jarndyce vs. Jarndyce, which will make one of them rich beyond imagination if it can ever be brought to a conclusion. As Tulkinghorn digs deeper into Lady Dedlock's past, he uncovers a secret that will change their lives forever, and which is almost as astounding as the final outcome of the Jarndyce case.

<http://www.bbcshop.com/invt/ebbcdvd1880>

Land van herkomst

info | top

pos.	land van herkomst	bezoekers	percentage
1	Nederland	16	25,81%
2	Japan	11	17,74%
3	Commercieel	9	14,52%
4	VS	6	9,68%
5	Netwerk	3	4,84%
6	Belgie	3	4,84%
7	Onbekend	3	4,84%
8	Australië	3	4,84%
9	Canada	2	3,23%
10	Argentinië	1	1,61%
11	Mexico	1	1,61%
12	China	1	1,61%
13	VS Onderwijs	1	1,61%
14	Oostenrijk	1	1,61%
15	Frankrijk	1	1,61%

Wat opvalt na deze eerste week is dat men vanuit Japan de weg naar onze website heel snel weet te vinden terwijl onze vrienden aan de andere kant van de Noordzee er nog onoverkomelijke moeite mee hebben. We zullen dat nog even aanzien, maar dan verwacht ik toch wel dat onze conferencewerkgroep krachtdadig zal ingrijpen.

Naast het aantal bezoekers en waar ze vandaan komen biedt de elektronische teller nog veel meer mogelijkheden. Zo valt er ook te zien op welke dag en hoe laat men de site bezoekt. Het bezoekuur lijkt wel wat op dat van een ziekenhuis, men trekt zich niet veel aan van wat we hier geneigd zijn als beschaafd te beschouwen. De hele dag door is het een komen en gaan, met uitzondering van drie uren waarop er door Dickensians over de hele wereld geen activiteiten worden ontplooid. Het lijkt erop dat hier van hogerhand enige invloed op is uitgeoefend. Hanteert headquarters een tijdslimiet waarop het de leden verboden is zich met Dickens bezig te houden? Nader onderzoek is nodig om enig licht op deze zaak te werpen.

Ook ten aanzien van de rustdag hanteert men allang niet meer de traditionele zondag als vaste rustdag. Men bezoekt er lustig op los met uitzondering van twee dagen: de dinsdag en de zaterdag, die zijn niet aan Dickensians besteed. Er is hiernaast nog veel meer te zien dus mocht u niet genoeg kunnen krijgen van Big Brother op de TV dan weet u dat er via onze website nog veel valt te genieten.

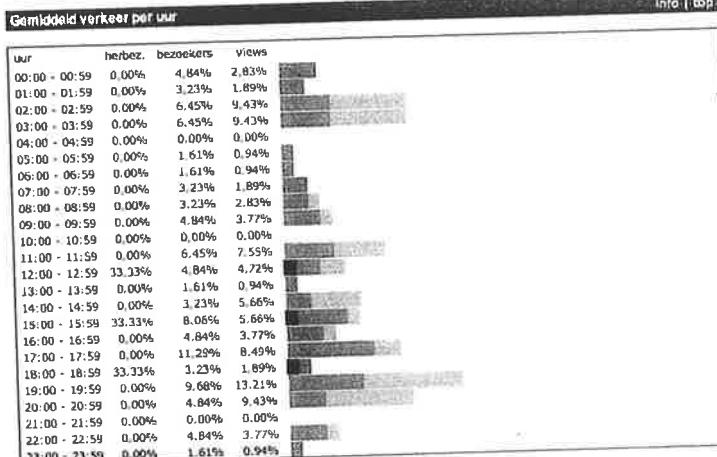
THE DUTCH DICKENSIAN OP CD-ROM

Voor de echte liefhebbers die geen enkel nummer van the Dutch Dickensian willen missen, maar ook niet op elke bijeenkomst van de branch aanwezig kunnen zijn is er nu een oplossing gevonden. Voorheen was het niet mogelijk om een hardcopy (of te wel een echte papieren aflevering) na te bestellen. Niet alleen waren de kosten te hoog het was zo arbeidsintensief dat dit ver boven de mogelijkheden van de redactie uitging. Sommige Dickensians die de weg naar de redactie wisten te vinden voordat het nieuwe nummer naar de drukker ging kwamen dan met een verzoek om een extra exemplaar onder de toonbank weg te leggen. De redactie was hier uiteraard graag toe bereid, maar dacht ondertussen toch na over een betere oplossing. Op de herfstbijeenkomst in oktober heeft de redacteur gevraagd of er belangstelling is voor een digitale jaargang van het blad en wat blijkt: die belangstelling was er. Nog niet in die mate dat de papieren versie meteen wordt afgeschaft want uiteindelijk gaat er toch niets boven het origineel. Als proef heeft de

redactie een aantal CD-roms gemaakt met daarop de complete jaargang 2005 (volume XXV) Dit zijn de nummers 52 t/m 55. De bestanden zijn in pdf format te lezen, wat betekent dat zij computersysteem onafhankelijk zijn. Het enige waar uw computer aan moet voldoen is dat er een programma Acrobat adobe reader op moet zijn geïnstalleerd. Op veruit de meeste computers is dat al het geval en voor die computers waar dit nog niet het geval is kunt u dit programma gratis downloaden van het internet. De kosten van de CD-rom bedragen 5 Euro, dat is inclusief verzendkosten binnen Nederland. Van dit bedrag gaat één Euro naar het Ebenaëzer Scrooge Fonds omdat de redactie vindt dat ook "a poor relative" enig voordeel mag hebben van deze voor u zo interessante mogelijkheid om uw verzameling Dutch Dickensians compleet te houden. Wilt u daarnaast toch nog alle papieren Dutch Dickensians in uw bezit hebben dat kunt u deze digitale afleveringen eenvoudig later afdrukken bij een printshop.

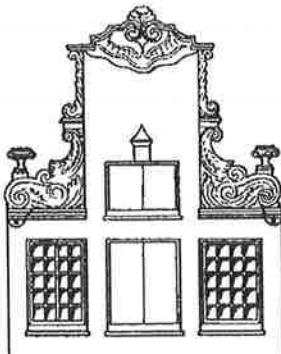
Hoe komt u in het bezit van deze CD-rom? Op de eerste bijeenkomst die u bezoekt vult u uw naam en adres in op een bestellijst en overhandigt u de redacteur het te betalen bedrag, waarop u per kerende post de CD-rom krijgt toe gezonden.

Overzicht

Totaal aantal bezoekers : 62
Totaal aantal views : 106
Gemiddeld aantal views per bezoeker : 1.71
Drukte dag op 07 Nov 2005 met 18 bezoekers.
Totaal aantal bezoekers vandaag : 3 (prognose : 3).
Totaal aantal bezoekers deze week : 57 (prognose : 59).

1. Mr. Micawber,	11. Thomas Traddles,	21. Uriah Heep,	31. Mr. Barkis,
2. Mrs. Crupp	12. Aunt Betsy Trotwood,	22. Martha Endell,	32. Jack Maldon,
3. Rosa Dartle,	13. Miss Murdstone,	23. Mrs. Markleham,	33. Mr. Dick,
4. Mr. Waterbrook	14. Mr. Creakle,	24. Agnes Wickfield,	34. Mrs. Gummidge,
5. Mr. Spenlow,	15. Mrs. Gummidge,	25. Littimer,	35. Captain Hopkins,
6. Miss Mowcher,	16. Mr. Micamber	26. The waiter at Yarmouth,	36. Mr. Omer,
7. Julia Mills,	17. Dr. Chilliip,	27. James Steerforth,	37. Waiter at the Gld. Cross,
8. Markham,	18. Thomas Traddles,	28. Uriah Heep,	38. Mrs. Micawber,
9. Mr. Peggotty,	19. Mr. Omer,	29. Mr. Micawber,	39. Aunt Betsy Trotwood,
10. Dora Spenlow	20. Mr. Dick	30. Mr. Dooloby	40. Old Tiffey

THE
100TH INTERNATIONAL DICKENS FELLOWSHIP
CONFERENCE

WILL BE HELD IN

AMSTERDAM

FROM

27TH JULY TO 31ST JULY 2006

Organised by the HAARLEM BRANCH

For further information please contact:

MARIA WERDMULLER

PRINS WILLEM ALEXANDERPLEIN 68,

2012 KX HAARLEM

THE NETHERLANDS

E-mail: dickensannualconference2006@planet.nl

Website: <http://home.planet.nl/~aadel/Dickens.htm>

Final date for bookings: 31st MAY, 2006

